

544092677

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

MAG

09.6984 Vandfundatzerne

287

VAND FUNDATZERNE

OG

VAND MESTERNES INSTRUX

RHB

09.6984 KJ 96

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EXLI † BRIS

Kiøbenhavn's Stads FONTAINS
Spring-Sands

FUNDATZ,

Af vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre
Kong Christian den Femte
Allernaadigst confirmeret.

Hafniae die 28 Augusti Anno 1690.

Paa ny oplagt Aar 1737.

Trykt udi Hans Kongl. Majest. privil. Bogtrykkerie.

09.6984.

Kj 96

STADT

...

...

...

...

...

2263

ii Christian den

Semte, af Guds Raade,
Konge til Danmark og Norge, de
Venders og Gothers, Hertug udi Sles-
vig, Holsten, Stormarn og Dntmersken,
Greve udi Oldenburg og Delmenhorst,
Giøre alle vitterligt, at eftersom hos Os

allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiæret Bores allernaadigste Confirmarion paa efterskrevne Fontains Springvands Fundatz, Nemlig: Eftersom Hans Kongelige Majestet, Sal. og Hoyloflig i Almindelse, Fridericus Secundus, haver allernaadigst denne Stad til Zirat, og paa dens Bekostning Anno 1578. ladet ved Kender indleede det færste Springvand fra Emmedrups Søe, tverts over Bangene og Fælleden forbi Ny Bartov, og derefter Osten ud med Sortedam, igiennem Nørre Bold, Nørre-Port og Nørre-Gade, og tilmed siden ladet oprette den endnu staaende Fountain paa Gammel Torv; Men formedelst samme Hoved-Kender i mange Aar efter Kiemner Regnskaber-nes Udviisning, havde kost Staden alleene store Penge at vedligeholde, og Magistraten omsider befandt, at det vilde falde Staden, hvis Indbyggere intet særlig hertil contribuerede, alt for besværligt, det saaledes at continuere, have de, i henseende til dette Stadens allerældste Springvand, og saa kostbar et Bærk for det gemeene Beste, og Staden til Zirat at conservere; Tilmed, efterdi Hoved-Kenden fandtes beqvem flere Portioner end Fontainen at bespiise, og paa det noget til Hielp, til Udgifterne kunde erlanges, omsider resolveret, og raadeligt befundet, Et Vand-Compagnie der af at indrette, og af Indbyggerne som det begiærte, og Vand-Kenderne laa bekyhligt, Participant at indtage, som Aar efter andet saaledet ere tilvorste, at de som nu der i interesserer, ere i Tallet (foruden Fontainen paa Gam-

mel Torv, som ordinaire skal regnes for Tre Portioner) til denne Dag Tyve og Een, Næmlig:

Ny Gade.

1. Hans Hinrich Beck.

Klædeboederne.

2. Madame Hartvigsen.

3. Commerce-Raad Sohl.

4. Tillemand Evertsen.

5. Valentin Mohr Bøffemager.

Norre Gade.

6. 7. Paul Badstüber 2de Portioner.

8. St. Petri Kircke.

9. Christen Paulsen.

10. Stads Kæmner Andreas Munk.

11. Sl. Edelbergs Arvinger.

12. Jacob Fuffing.

Bold-Gaden.

13. Niels Hansen Speilberg.

14. Hendrich Franzen Lassen.

15. Mad. Sl. Lars Dixen.

16. Andreas Möller.

Gottes Gade.

17. Rasmus Madsen.

Nabenraa.

18. 19. Den Reformerede Kirke 2de Portioner.

20. Auctions-Directeur Kuur.

21. Stift-Amptmand Neve.

Er saa med Fontainens Tre Portioner tilsammen udi alt til denne Dag Tyve og Fire Portioner. Og paa det, at heraf et fuldstændigt Springvands-Compagnie lige ved andre her i Staden vel-ordinerede Spring-Vands Compagnier, under denne Titul: **Stadens Fontains Springvands-Compagnie**, kand stabileres og fortsættes; Saa haver Magistraten med fornævnte Participanter efterfølgende Artikler til samme Vand-Værks stedsvarende Underholding, som en u-ryggelig Foundation, der tryggelig paa alle Sider

af

af Interessenterne, som nu ere, eller kommendes vorder, holdes og efterkommes skal, paa Hans Kongl. Majestets allernaadigste Behag og Approbation saaledes indgaaet og oprettet, som efterfølger:

I.

Skal agtes for Hoved-Kender, hvor af Fontainens Spring-Bands Bærk bestaar, og af Compagniets Casse vedligeholdes bør, de Kender som ligger fra Emmedrups Søe langs Fælleden forbi Ny Bartov, og langs ved Beyen igiennem Nørre Bold og Graven, langs neder af Nørregade til Fontainen paa Gammel Torv; Dernæst fra Gammel Torv langs Vimmelkafte til Stads-Hauptmand Niels Enevoldsens, og en liden Arm til Johan Sylings Port i Skindergaden; Disligeste den Arm fra Nørre Port langs Bolden til afgangne Claus Bysings Baaninger paa Hiørnet af Gotters-Gaden, og atter fra samme Arm ved Nørre-Port, langs neder i Friderichsborg-Gaden til Assessor Johan Sekmands Gaard i Pusterviig.

2. Forstrevne Kenders, saavelsom Compagniets Contingent, af Slusers Overfalds, Digers, Demningers og Grøstes Vedligeholdelse, skal, naar først Inspecteuren derom efter Kongelige Majestets allernaadigste om Band-Bæsenet i Allmindelighed udgangne Fundatz er bleven ansagt, tillige med andre Band-Compagniets Inspecteurer at møde, Besigtelsen at overvære, af Compagniets Casse betales; Mens Vi-Kenderne, som fra ovenskrevne Hoved Kender og Arme ere indførte udi Fontainen og bencævnte Participanters Gaarder, hvor de stedse og altid uden ringeste Forvering (med mindre Magistraten paa den publique Fontains Begne og de andre Participanter det anderledes vil bevilge) forbliver, skal af Stads-Kiemmer paa Stadens Fontains Begne, og af Ejermandene paa Gaardenes Begne, paa enhver egen Bekostning, stedse holdes forsvarligen ved lige, dog skal Participanterne indbyrdes, naar nogen Brost paa kommer i Tide advare Inspecteuren og Bandmesteren derom, saa at den eene Participant formedelt den andens Efterladenhed ikke skal tage Skade, og Bærkerne derover komme i Urigtighed.

3. Skal det være enhver af Participanterne formeent til nogen anden sit færste Springvand at afstaa og sælge, førend hand det Magistraten og de andre Interessenter haver først tilbudet, om de det ville kjøbe, da de at være det næst; Ellers bør den, som med Compagniets Samtykke erlanger Tilladelse, at hand sig Vandet af den Sælgende maa tilforhandle, forinden hand det indlegge lader, give Compagniet til en Riendelse Halvtrediesindstyve Rigsdaler.

4. Skal det og være Participanterne formeent, enten for Lyst, Mageligheds eller Skiodesløsheds Skyld, eller udi andre Maader, sig selv eller nogen anden til Villie eller Benskab, i hvad Navn det og have kand, deres Vand fra Kenderne, eller de rette Opstandere og des Canal at afleede, eller leede lade, meget mindre nogen Forandring paa Opstanderne at giøre, uden Magistratens og de andre Participanters Videnskab, saa og Directeurernes og Inspecteurernes Minde, mens alle og enhver, skal lade sig nøje med eens Canaler og Piber, af lige Storlighed, og med det Vatterpas, som nu er, eller herefter for nødvendig Marsfags Skyld, eller for Stadens Fontains rette Vigeur at restablere, kand vordede afpassede, og med Compagniets Mærke og Brænde indrettet; Og dersom befindes eller beviises, at nogen Participant, enten selv eller ved andre lader underbore sine Kender eller Opstandere, eller bruger Ophævere, Pomper eller andre Instrumenter udi Kenderne, eller forandre Springvandets Opstandere; eller og lader Vandet sidere løbe, end som det allerede, eller herefter ved Vandmesteren efter Magistratens og de andre Participanters got findende og Afsligning, anordnet er eller vorder, da skal den Participant, som i saa Maader skyldig befindes, give til Compagniets Cassé første gang Tyve Rigsdaler, anden gang halvtrediesindstyve Rigsdaler, og tredie gang miste Vandet, som paa Gaarden paa den skyldiges Bi-Kender imellem Hoved-Kenden og Gaarden skal afhugges, og skulle den Skyldige ikke inden Tredie Paamindelse ville erlegge Pengene for første eller anden Forseelse, da Vandet iligemaade at have forbrudt og afhugges; Forholder

der nogen Participant den Afgift, som hand lige ved andre Participanter skyldig er at betale, og den ikke aarligen i rette Tid erlegger, skal hand være samme Straf i alle Maader undergiven.

5. Til disbedre Opsigt at have med samme Vandværks Underholding, skulle hvert andet Aar ved Aarets Indgang, tilforordnes af Participanterne, en Directeur og en Inspecteur, som nu er, eller herefter kommendes vorder, skulle ved Hoved-Kenderne inden og uden Byes, samt Bi-Kenderne, Fontainen og Opstanderne have Indseende, hvilke og skulle være forpligtede hver halv Aar tængang at omgaa, eller tiere, om det behøves, og besigtige om enhver af Participanterne, som forskrevet staar, saaledes bruger sit Springvand, som tilbørligt og forsvarligt er, saa vel som uden Forsømmelse lade sig finde, saa ofte nogen af Participanterne for dennem om Vandets Misbrug angives, strax til Stedet at forføye, saadant at besigtige, og dersom da hos nogen, Brøst og Forseelse findes, strax lade Interessenterne tilsiige og forsamle, og hvorledes de det befundet haver, alle, eller saa mange som tilstede kommer, at tilkiendegive, at da den Skyldige for hvis Forseelse som findes, og hannem overbeviises, derfor efter Magistratens og de fleeste af de andre Participanters Sigelse kand blive straffet som forskrevet staar, uden ald Undskylding, Bild, Benskab eller Modsigelse i alle Maader; Vil den Skyldige ikke godvillig rette for sig med Betaling, da skal hans Post tilsluttes, og hand Vandet miste, indtil hand efter denne Fundakes 4de Artikel, samtlige Participanterne haver fornøyet og fyldestgiort hvis hand er tilkiendt at giøre; Befindes Directeuren, Stads Kiemner eller Inspecteuren med nogen, i hvo hand end og monne være, at see igiennem Fingre, være med den Skyldige lige Straf undergiven.

6. Af forbemelte Participanter skal den Ældste forordnes og nævnes, for at holde en rigtig Casse, Bog og Regenskab paa Indtægt og Udgift, Hovedværket vedkommende, og ved hvert Aars Udgang for Participanterne giøre Regenskab, og sig lade øvitere. En af Participanterne som skrive kand, skal holde Protocol

ocol over hvis i Participanternes Sammenkomst handles, og skriftlig til de Bedkommende meddeele, hvis som sluttes til at exequere og sætte i Værk; Og skulle Inspecteurerne samdrægteligen, uden Imodsigelse, være Personligen tilstæde ved Arbejdet, saa længe noget af Vandmesteren og hans Folk paa Compagniets Hoved-Kender forrettes, og ved Dag og Datum holde med hannem Contra-Regenskab, baade paa hvis Kender og Bøsninger som til Arbejdet forbruges og indlægges, saa vel som og paa Folkene som Arbejdet forretter, og Broerne strax igien, om det er paa Gaden, at lade forfærdige, eller Grøfterne, om det er uden for Staden, strax igien lade tilkaste; Hvor efter enhver af dennem, naar deres Qvartal er til Ende, eller Arbejdet forrettet, skal eftersee og conferere Vandmesterens Regenskab med Contra-Regenskabet, og det efter befundene Rigtighed underskrive og forsende til Cassereren, at Vandmesteren derefter Kænd vordre betalt; Og skulle samme Tilsums-Participanter, enhver være i To Aar, dog ikke antages eller forløves paa en Tid, men saaledes forholdes, at hver Aar een af Directeurerne eller Inspecteurerne forløves, og en anden igien forordnes i dens Sted, med mindre nogen ved samme Inspection godvilligen længer vil forblive, og skal ingen af Participanterne, naar hand udvaldt vordre, sig maa undskyldes for Compagniets Tieneste, saa fremt hand ikke udi Kongelig Vrende eller Tieneste er forhindret, eller for Alder kænd undskyldes, med mindre hand en anden i sit Sted af Participanterne dertil kænd formaa, som sig Directionen eller Inspectionen vil paatage.

7. Og paa det Magistraten og de andre Participanter kænd være forsikkert, at alting med Vandet rigtig tilgaar, og uden Persons Unseelse forrettes, da skal Piberne eller Canalerne i Participanternes Gaarde være af lige Storlighed, og proportioneres efter den halve Storlighed af hver de tre Fontainens Haner, siddende under Billedet; Skulle og bemelte Fontains Haner findes saa store, at ikke tyve og fire Portioner (hver halv saa stor som hver Hanes i Fontainen) kunde af Hoved-Kenden bespiises,
da

da skal det udi de particulier Participanters Pibers Storlighed modereres og lempes, eftersom Fontainen ikke taaler nogen Forandring i saa Maade, og skal samme Piber med Compagniets Stempel stemples, og Toe lige Brænder forfærdiges, med hvilke alle Opstandere, som skal passere for gyldige, herefter skal brændes, hvoraf det eene skal være udi Stadens Kiemners, og det andet i den ældste Directeurs Forvaring, findes der siden nogen Piber, som ikke ere stemplede, eller Poster der ikke ere brændte og mærkede, da holdes de for u-lovlige, indtil de med Stempler og Brændmærket vorder brændt og stemplet, og den Participant som derudi antreffes, straffes derfor, som forbemeldt, efter den 4de Artikel. Ogsom Magistratens og de andre Participanters Tanke derhen sigter, at til det gemeene Beste, baade for u-lykkelig Jildebrands og anden Fares Afvendelse, næst Guds den Allerhøjestes naadige Hielp og Bistand, herved saa meget desto bedre maa observeres, da skal Compagniets Nøgle in duplo til de store Haner ved Gammel Torv og paa Gaderne for Participanternes Bændler, altid findes, den eene hos Stadens Kiemner paa Stadens Begne, og den anden hos den ældste Directeur, og den tredie hos Compagniets Vandmester, paa det Bandet paa een eller anden Arm udi en hast kand sluttes, og til de Steder hendrives og demmes hvor Jildebrand er, og ey forhindres eller afvendes fra de Steder hvor det behøves.

8. Naar Magistraten og de andre Participanter behaager, eller Stads Kiemner paa Stadens Begne og den ældste af Directeurerne fornøden eragter, Participanterne at lade samle, da skal samtlig Participanter og Stads Kiemneren være forpligtet, enten selv eller ved deres skriftlige Fuldmagt til en anden af Participanterne, til berammede Tid og Sted sig at indfinde, og i hvis der udi een eller anden Maade paa Compagniets Begne kand forfalde at handle, deres Betænkning meddeele, og hvad der endelig sluttes, skal i Protocollen indføres, og af alle tilstedeværende Participanter underskrives, og siden af Stads Kiemner og Directeuren med Inspecteurs Hielp fuldbyrdes; Hvilken

af Participanterne da ikke møder, hannem skal det ikke siden være tilladt, at sætte sig imod hvis udi hans Fraværelse er bleven af de fleeste tilstedeværende sluttet og vedtaget, men det at stande ved Magt; Dersom noget extraordinair eller vigtigt forefalder, som Riemneren skulle formeene det publicve Springvand at præjudicere, skal hand sig hos Magistraten raadføre og besvørge, forinden hand med Participanterne consenterer og underskriver, og bør hannem dertil gives Dilation førend noget fast sættes. Dernæst skal ingen af Participanterne maa undskyldte sig for at efterkomme hvis Magistraten med de fleeste af de andre Participanter til Bandets Nytte slutter og vedtager, uden hand derfor vil straffes efter Magistratens og de andre Participanters Sigelse. Dersom befindes, at hvis eengang vedtages, til den ordinaire eller extraordinaire Aarlig Udgift at indskyde, ikke kand tilstrække, men nogen uforvarende Forandring at giøre, eller Brøstfærdighed at afhielpe, skulle paakomme, da skal iligemaade enhver med sin Quota efter giørde Overslag, som nødvendig bliver demonstreret, sig med Indskud uden nogen Imodsigelse indfinde, i fald sig da nogen, i hvem det og monne være, skulle modtvillig med Betaling lade finde, da den at udstaa den Straf, som den 4de Artikel udførlig forklarer.

9. Enhver Participant en particulier bør have en Hane udi en Kiste vel fordækt og bevaret paa sin Bi-Kende, til at slutte enten heelt, halvt eller mindre, for (enten til høje Fæster, eller Hans Kongl. Majest. eller det høje Herskab til Plaisier og Staden til Zirath i extraordinaire Tilfælde) at drive Bandet til at springe højest igiennem alle de dertil paa Fontainen beskiffede Rør og Declineamenter, men naar det er overstandet, da igien at aabnes, og saaledes passes og paaagtes, at Fontainen dog altid saa vel som Participanterne beholde hver sin ordinaire Portion.

10. Saa er det og affkeedet, at ey herefter maa sælges af Bandet fra andre Arme end de, fra hvilke det ikke kand præjudicere Fontainens ældste, og mange Aar kostbare underholdte og ubehindret rette Tillob, ey heller nogen af de reserverede Portioner

oner ringere at maa sælges og afhændes, end for To Hundrede Rigsdaler første Riøbs Erleggelse, til Compagniets Cassa, og hvis noget i saa Maader herefter for Bandets Afhændelse over den bortskyldige Gield og Aarlig ordinaire Beføstning skulle kunde indsamles, da skal deraf en Capital gøres, og af Inspecteurerne imod god Forsikring, paa Rente udsættes, saa Bandmesterens Løn og anden daglig Udgift der af kand betales, men naar ingen saadan Beholdning findes, da gøres Indskud efter Fornødenhed af enhver efter berørte Stende Artikels Indhold.

II. Og som Bandmesteren nyder sin Aarlig visse Løn (efter skriftlig Contract, som Tid efter anden med hannem oprettet, ved Compagniets Cassa forvares bør) saa vel for Fontainens som Participanternes egentlige og Compagniets almindelige Bandværker at beobagte og betiene, skal hand og til forpligtes, at udsøge til Compagniets Brug, naar behøves, de tienligste, best borede og tykkeste Rønder, og ikke noget Brag der til tage, paa det Værket i fremtiden, for hans skyld, ikke skal forringes og forværres; Dernæst at holde Compagniet en færdig Karl og dygtig Mester-Svend tilrede, som i alle foresaldende Mangel og Tilfælde skal uden Ophold betiene Compagniet og dets Interessenter, og selv tillige med Mester-Svenden altid være forpligtet, fuldkommelig og i alle Maader aarle og silde, naar og hvor fornøden gøres, at lade sig finde tro, aarvaagen og flittig; Og i det øvrige at rette og forholde sig imod bemelte Fontains Compagnies Participanter og deres Bandværker, efter bemelte skriftlig Contract, saa vel som efter hvis den Kongl. Allernaadigste Instruction for Bandmesterne af dato 20 Novembris 1680, i alle Maader befaler og tilholder. Og paa det Bandmesteren med sin Mester-Svend kand saa meget dis bedre gøre Compagniet nøjagtig Forklaring om Bandværkets Bestaffenhed, naar behøves, da maa ingen af Participanterne, under tilbørlig Straf, bruge andre Folk til Værkets og Røndernes Reparation udi deres Gaarde eller uden fore, end de som af Compagniets
Band:

Bandmester dertil forordnes. At denne Stads Fontains
Compagnies Foundation, udi alle sine Ord, Puncter og Clausu-
ler, af Os og Bores Efterkommere, som Magistrat paa Stadens
Fontains Begne, saa vel som de udi samme Springvand interes-
serede Gaardes Ejere, fuldkommeligen er vedtaget, og at den
i alle Maader, saa vel til det algemeene Beste, som de Interessere-
des Nytte u-ryggeligen holdes skal. Hafniæ den I Novembris
Anno 1686. Da ville Vi ovenskrevne Springvands Fun-
datz saaledes som den her oven indført findes, og af Magistraten
samt de fleeste af de andre Participanter vedtagen, allernaadigst
have confirmeret og stadfæst, saaoch hermed confirmerer og
stadfæster. Forbydendes alle og enhver herimod eftersom for-
skrevet staar at hindre, eller udi nogen Maade Forsang at giøre,
under Vor Hyldest og Naade. Givet paa Vort Slot Kiøben-
havn den 28 Augusti Anno 1690.

Under Vor Kongl. Haand
og Signet

Christian.

FUNDATION

Paa det

Ærste Spring-Sand

Udi det saa kaldede

UNIVERSITETETS

COMPAGNIE,

Saaledes som det med Kongl. Majestæts aller-
naadigste Tilladelse af samtlige Participanterne
er giordt og indgaaet den 13 Octobr.

Åar 1630.

Tilligemed

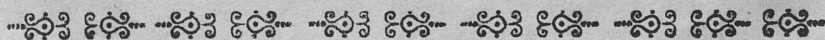
Skogle fornødne Slutninger

Som ligeledes af samtlige Participanterne siden
er giort og vedtagen den 15 Octobr.

Åar 1657.

Nu atter paa nye til samtlige Participanternes
Nytte og Efterretning oplagt, med enhver Participants
Navn saaledes som de ere befunden

Åar 1737.

KJØBENHAVN,

Trykt udi H. Kongl. Majestæts. privilegerede Bogtrykkerie.

FUNDATION
BANKING
CORPORATION
NEW YORK

Idi den Hellig Trefoldigheds
Scavn, Amen.

stersom Erlig, Belbyr-
dig Mand, og strenge Ridder,
Hr. Christian Friis til Kragerup,
Kongl. Majests. Kanzeler, og Dan-
markes Riges Raad, med samptlig Proffessori-
bus, og eendeel af Kiøbenhavns Borgerskab,
tilsammen udi Tallet 55 sig med Hønbemeldte
Kongl. Majests. naadigste Bevilling, det færste
Band fra Emmendrup Søe til Kiøbenhavn, udi
enhver sin Residentz og Gaard at indføre, ha-
ver ladet bekoste: Saa ere efterfølgende Artick-
le, til Betskets stedsevarende Underholdning (som
en u-rnggelig' Foundation af samtlige Interesse-
rende, for dennem og deres Esterkommere, udi
forbemeldte Gaarde uden nogen Argelist at skal
holdes) fuldbyrdet og med egne Hænder un-
derskrevet.

I.

ørst skal agtes for Hoved-Render, som det
gandske Besk sig udi bestaar, og af Com-

pagniets Cassa ved lige holdes skal. De Kender, som løbe fra Emmendrup Søe ind igiennem Norre-Bold, langs Norre-Gade til Klæde-Boederne, med sine Fiere der af springendes Arme, som er i. fra den Norre Klost paa Norre-Gade ved Communitetet, langs Kirke-Gaarden igiennem Cannike-Stræde, til Velbyrdige Hr. Cancellers Port, endeel i Fiol-Stræde til Sogne-Præstens Bryggers, endeel fra Fiol-Stræde igien langs Kirke-Gaards-Muuren til Skolen. Den Anden, fra Bispens Hjørne langs Studii-Stræde til M. Christen Lumborgs Gaard. Den Tredie, fra Hoved-Kenden ved Klæde-Boederne langs igiennem Klæde-Boederne ned til Thomas Torckis Dør. Fierde fra samme Hoved-Kender, ved Klæde-Boederne langs Bester-Gade, til Porten, med de Kender, der af løber Besten for Torvet, ned til Bartholmæi Haagensons Gaard.

II.

Skal de Kender, som af Hoved-Kenderne ere indforde udi Participanternis Gaarde, stedse og altid uden Forandring eller Forverpling blive udi de Gaarde de nu ere udi forde, som ere :

Sto-

Store Cannikke-Stræde.

- I Conference-Raad Bartholins Residentz.
- 2 Professor Peder Horrebous Residentz.
- 3 Borckens Collegium.
- 4 Hans Langes Gaard.
- 5 Mag. Langemarck Leths Præste Residentz.
- 6 Ejlensens Collegium.
- 7 En Professor Grund u-opbyggt.
- 8 En Dito.
- 9 En Dito.
- 10 Afg. Stads-Raad Bartholins Frues Residentz.
- 11 Jens Jensen Slagters Gaard.

Bed vor Frue Kirke-Gaard.

- 12 Stads-Raad Buchwalds Residentz.
- 13 Bor Frue-Skole.
- 14 Klokkerens Boelig.
- 15 Summi Theologi Steenbuck's Residentz.
- 16 Stifts Provst Dorphs Residentz.
- 17 Mag. Christian Kollikens Residentz.

Tiol-Stræde.

- 18 Mag. Bredenberg's Residentz.
- 19 Anders Nielsen Slagters Gaard.

Nor

Norre-Gade.

- 20 Studii-Gaarden.
- 21 Jens Nielsens Enkes Brogger Gaard.
- 22 Afg. Edelbergs Arvingers Grund u-opbyggt.
- 23 Johan Hendrich Schlichtkrulls Brogger Gaard.
- 24 Mogens Høns Brogger Gaard.
- 25 Detlef Coppies Enkes Brogger Gaard.
- 26 Jacob Ursin Byskriveres Gaard.
- 27 Scharffenbergs Brogger Gaard.
- 28 Claus Buchwalds Enkes Brogger Gaard
- 29 Consistorial - Raad Matthias Schreiber's Præste-Residentz.
- 30 Paul Bindings Arvingers Grund u-opbyggt.
- 31 Afg. Conference - Raad Schavenius Enkes Gaard.
- 32 Afg. Oluf Sorensens Enkes Brogger Gaard.

Studii-Stræde.

- 33 West Christensens Gaard.
- 34 Hans Pipers forhen tilhørende Grund , u-opbyggt.
- 35 Oluf Aagaards Gaard.

36 Hans

- 36 Hans Torgen Kreuzers Gaard.
- 37 En Professor Grund u-opbyggt.
- 38 En Dito.
- 39 Biskoppens Residentz.

St. Peder-Stræde.

- 40 En Professor Grund u-opbyggt.
- 41 Consistorial - Raad Rohnes Præste Residentz.
- 42 Consistorial - Raad Schreibers forrige Residentz u-opbyggt.

Klæde-Boederne.

- 43 Jacob Iversens Gaard.
- 44 Nicolaj Bessings Gaard.
- 45 Ulldrich Tidemans Enkes Gaard.

Nye-Torv.

- 46 Jens Romers Brøgger Gaard.
- 47 Det Kongl. Bøfser-Huus.
- 48 Afg. Commerce - Raad Drejers Enkes Gaard.

Gam

Gammel-Torv.

- 49 Borups Brøgger Gaard.
- 50 Paul Christensens Brøgger Gaard
- 51 Abraham Peltis Gaard
- 52 Augustinus Starck Farvers Gaard
- 53 Herman Nielsens Gaard.

Graabrodre-Torv.

- 54 Afg. Schoutbynacht Hiortes Gaard.
- 55 Andreas Hoff's Gaard.

Hvilke Render og af bemeldte Gaardes Ejer-
mænd selv skal holdes ved lige, og om Brost paa-
kommer, udi Tide tilfige Inspectorene og Brøn-
de-Mesteren, den at lade hielpe, paa det den
ene Raboe med den andens Forsømmelse ikke skal
tage Skade, og Berket derover forderves.

III.

Skal det være enhver endelig formeent, for
Lyst eller Skiodesløsheds Skyld, eller udi andre
Maade, sit Band at lade løbe til spilde, eller
nogen Forandring paa Stæden eller Opstande-
ren at giøre, mens ens Haner, og et Æquili-
brium eller Waterpas for alle at blive, som nu
afpasset, og med Compagniets Mærke brændt
er,

er, og der som det befindes og beviises, at nogen, enten ved sig selv, sit Folk eller nogen anden, ved hvad Paasund det nævnes Land, sin Post lader underbore, og Bandet sieder løbe, end som det nu sat er, da skal uden Disputation og Rettergang hans Kende for Dørren Første Gang afbugges og miste Bandet, med mindre hand kjøber det igien paa nye for 100. Daler: Skeer det Anden Gang, da Kenderne udi ligemaade at afbugges, og Bandet aldeles at være forbrudt, og aldrig meer igien af hannem nydes: Dog dersom Gaarden kommer i anden Mand's Bold, skal det den ikke være formeent, at bekomme Bandet igien; Om hand det paa ny at kjøbe begiærendes vorder, mens hvis hand ikke sig det tilforhandler, da at staae Compagniet frit fore, at unde en anden det for sædvanlig Betaling.

IV.

Udi lige Maade skal det og enhver Participant være formeent, Bandet til nogen anden Gaard fra sine Kender at lade bekomme, enten for Penge Gunst eller Gave, under hvad Skin det end og være kand, under sit Bands Fortabelse, som forskrevet staaer. Dog ingen hermed for-

B

meent,

meent, fra sin Gamb udi sin Gaard at lade leg-
ge Kender, hvor hand lystet til sit Behov, mens
dersom nogen anden Gaard skal nyde Berkets
Kender end de, som nu ere benævnede, da skal
det alleene med Inspectorum og meenige Partici-
panternis Consens og Bevilling skee, dog ikke
ved anden Middell end for Toehundrede slette Da-
lers Betaling, det gemeene Berk til Gavn og
Beste, efter naadigste meddeelte Privilegiens vi-
dere Formelding.

V.

Til des bedre Inspection for samme Berkets
Underholdning skulle tilforordnes Sex Inspecto-
res, to af Universitetet og fire af Borgerskabet,
som stedse hermed skulle have flittig Inspection
og Tilsyn, hvilke hver fierding Aar en gang
skulle omgaae og besigte, om enhver, som for-
skrevet staar, saa bruger sit Vand, som tilbørligt
og forsvarligt er, saavel som ellers foruden de fire
Tider, saa ofte nogen for dennem for slig Mis-
tanke angives, skulle de strax foruden Forsom-
melse sig til Stæden forsøye, saadant at besig-
te, og dersom da nogens Brost findes, da strax
Interessenterne at lade tilsiige og samle, og hvor-
ledes de det fundet have, alle eller saa mange der
af

af tilstede kommer, at give tilkiende, og da den skyldige, for hvis Forsælse som findes, og hancem rigtig overbevises, derfor at straffes, som forskrevet staar, uden al Undskyldning eller Modsigelse udi alle Maade; Fordøller Inspectores, eller seer igiennem Singre med nogen, være med den skyldige lige Straf undergIVEN, eftersom de lovet ved Guld og deres gode Tro, deres Embede efter Artiklerne, uden Personens Ansæelse, at efterkomme.

VI.

Herforuden skulle af forbemelte sex Inspectoribus tvende beshynderlige forordnes og nævnes, som skulle holde rigtig Bog og Regenskab paa Indtegt og Udgift, Berket vedkommendes, og hvert Aar til Sanct Hans Dag for de tilforordnede Dannemænd af Participanterne, giøre Regenskab, og sig lade qvitere, dog ellers ingen af Participanterne at være formeent Regnskaberne at maa bese, naar det begieres, og skulle samme Bogholder hver være udi 2 Aar, dog ikke antages eller forløves paa en Tiid, mens saa forholdes, at hvert Aar en forløves, og en anden igjen forordnes, indtil det iblandt de sex er omgaaet, med mindre nogen samme Inspection godvilligen vil continuere.

VII.

Og paa det alting Berket til Underholdning kand dirigeris, Participanterne (saa vit mueligt) uden Besvering, da skal, hvis overbliver udaf de 5000 Daler, Participanterne til Berket contribuert haver, med hvis fremdeels efter Privilegierne for Bandet og Renderne kand indsamles, gøres en Capital, at sette paa Rente, udaf de tvende Inspectoribus, som holder Bogen, og de og deres Arvinge at staae derfor, som for deres egen Gield, saa Brønd-Mesterens Løn og anden daglig Udgift der af kand betales, mens hvis sig udi Fremtiden skeede, at Capitalen for nogen stor usforvarends Brøst skyld til Berkets Reparation ikke kunde tilstrekke, da skal af samptlige Interesserende enhver lige stor Contribution skee efter Tidens Fornødenhed, hvem her udi findes nachlessig, have forbrudt sit Band.

VIII.

Mens eftersom alting udi en Meenighed bør at være til det gemeene Beste dirigeret og henvendt, da skal saa mange af Compagniets Participanter, som have Brønde udi deres Gaarde, være forpligtet dennem at holde ved lige, for Ildbrand skyld, hvor med de sex Inspectores, lige-
saa

saa vel som med det færste Band skulle have flittig indseende, og hvis Brøst sig her udi hos nogen befindes, at give tilkiende, som før er meldt, og skulle, til samme Ende og Fare at afvende, Compagniets Røgle til de store Haner og Comme paa Gaderne altid findes hos den ældste Bogholder, paa det Bandet med hast kand sluttes, og til de Stæder hen drives og demmes, hvor Ildbranden er, saa og alle Hanerne udi Gaardene midler Tiid tilsluttes, paa det Bandet ikke skal forhindres og afvendes fra de Stæder det best behøves.

IX.

Og eftersom Brønd-Mesteren sin aarlige Løn for Berkets Inspection oppebærer, da skal hand og være forpligtet til Rønderne god Opsium at have, og hvis Faut for hans Forsømmelse findes at være giort, da det igien for det samme at omgiøre, og ellers hvis hand enten paa det General Berk, eller for enhver udi Husene at giøre bliver befalet, for en billig Pris at giøre, saa vel som med ingen at see igiennem Singre, mens hvis Brøst hand hos enhver finder, Inspecteurerne det strax at give tilkiende, under Straf efter hans Befalings og Reversals Lydelse.

Og

Dg paa det denne Foundation udi alle sine Ord, Puncter og Article, uryggeligen for os og vores Efterkommere maa holdes det gemeene Bærf til beste, da have vi samtlige med vores Hænder og Seigel tvende Exemplaria der af bekræftiget, underskrevet og besejlet, hvor af det ene altid hos Universitetet skal findes, og det andet udi Compagniets Forvaring hos Inspecteurerne, som kand bruges naar behov gøres.

Datum Kiøbenhavn den 13 Octobr. Ao. 1630.

Andre Slutninger, som samme Band-Compagnie haver betænkt at gjøre den 15 Octobr. 1657.

Efter som stor U-skillighed begaaes, med de fleeste vore Band-Compagnies Poster, hvilke en og anden Tiid imod Fundatzens strenge Forbud underbores, ikke uden stor Fortræd, og Bandets skadelig Mistelse, for den som sig efter Fundatzen oprigteligen forholder;

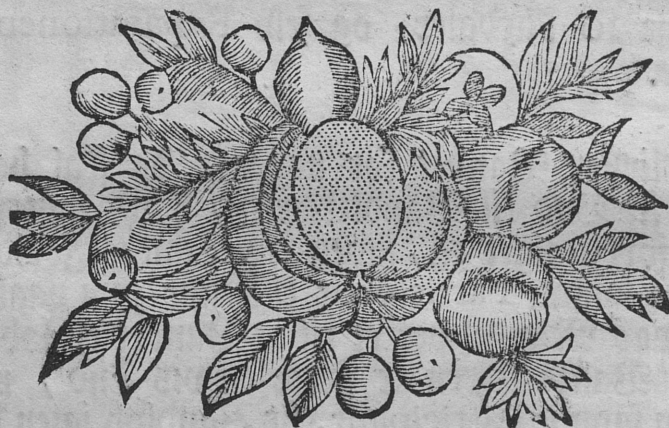
Da er det nu sluttet og vedtaget, af samptlig Inspecteurerne, og til Samtykke foreholdet alle
Par-

Participanterne, at saa snart Bandet udi hvers Post nu bliver lignet, og nogen siden understaar sig sin Post selv at underbore, eller lade underbore, da skal hand strax efter at Forseelsen bliver befunden og derom advaeret, være skyldig til Compagniet Fire Rixdaler. Og denmæ inden tredie Dags Forløb der efter erlegge, eller og Bandkifferen efter dette Band-Compagnies-Participanters Samtykke, strax Bandkenderne som til deres Huuse ere henlagde afhugge og tilstoppe, skal nogen siden Bandet igien bevilges da foruden de 4 Rixdaler som allerede ere forbrutte, at give til Bandets Underholdelse 10 Rixdaler, og selv Reparationen at bekoste.

Slipper Bandet for nogen, da skal hand skikke sit Bud til Bandkifferen, hand som skal være forpligtiget til, inden 24 Timers Forløb, at give samme Participant tilkiende som paaklæger, hvad Mangel der er til at Bandet ey løber, og da Bandkifferen at sætte en vis Tid, paa hvilken samme Participant, sit Vandløb igien haver at forvente.

Understaer og Vandkifferen, eller nogen
hans Dienere med nogen Participanters Forseel-
se, enten med Underboren eller Ophævere at
dølge, eller for nogen at underbore, uden samt-
lige Inspecteurernis Samtykke, da skal hand illi-
gemaade have forbrudt af sin Løn, for hver For-
seelse Fire Rixdaler. Hvorefter alle og enhver
som dette vedkommer i hvad Stand hand og væ-
re kand, sig haver usensbarligen at rette, og for
Skade attage vare; Dette vi og alle indgaar og
med vore underskrevne Hænder bekræfter.

Kiøbenhavn den 15 Octobris Anno 1657.

Det Øster
COMPAGNIES
FOUNDATION

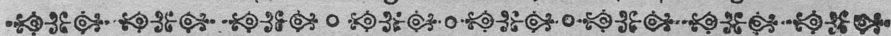
Paa

Det færsste Spring-Band, som dets
samptlige Participanter efter Hans Kongl.
Majests. Sal. og Høyloflig i Afmindelse

CHRISTIANI IV.

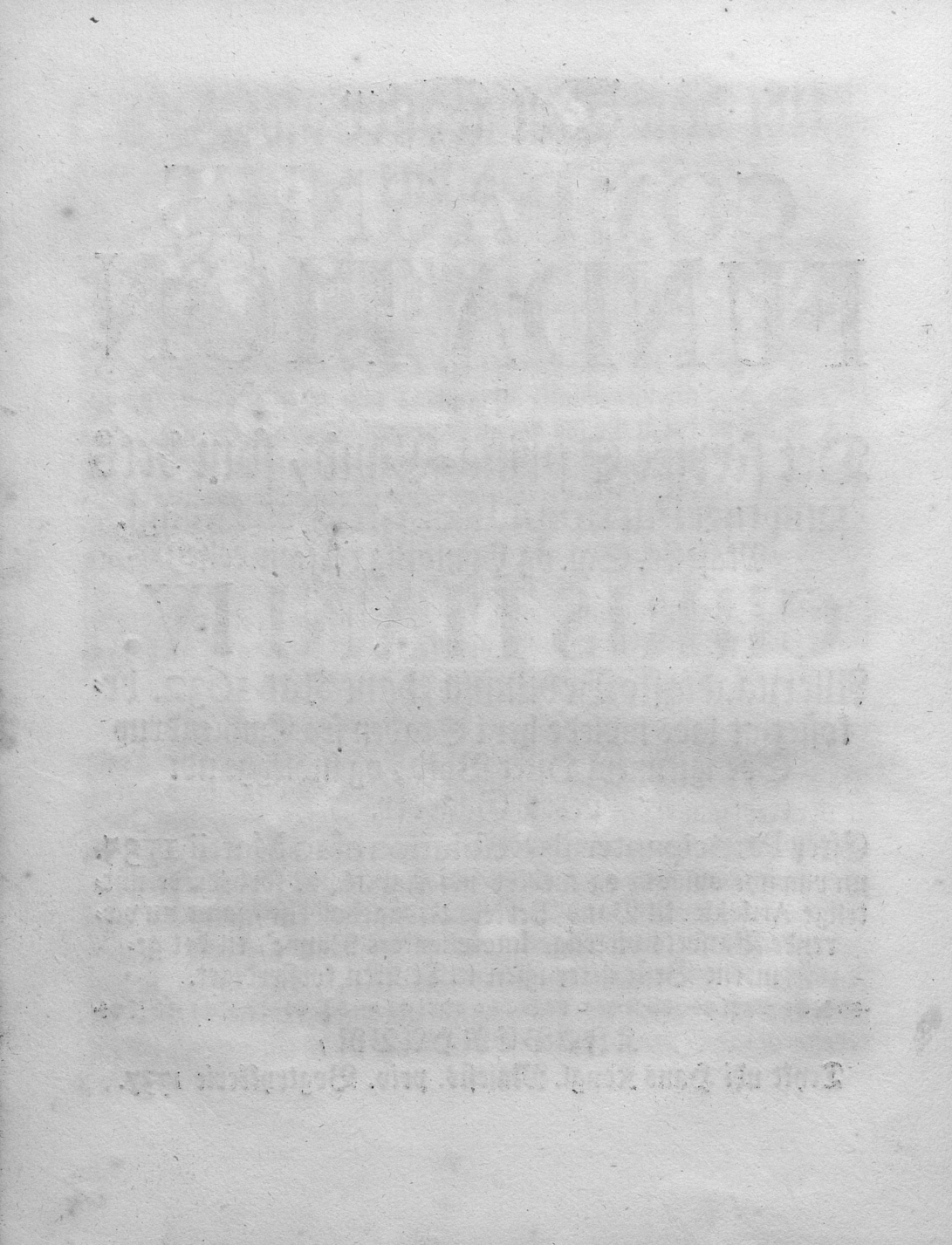
Allernaadigste Bevilning, have Aar 1632. be-
kostet at lade indlede her i Staden fra Emmendrup
Soe igiennem Øster Bold, og indlegge udi
deres Gaarder.

Efter Participanternis Resolution af 10 Martii 1735.
nu paa nye oplagt, og med de udi Aar 1682. forbedrede nyt-
telige Artickler til Band-Berkets Bedligeholdelse, samt nu væ-
rende Bandets virkelige Interessenters Navne, til det ge-
meene Beste atter igien til Trykken forfærdiget.

R J Ø B E N H U S N ,

Trykt udi Hans Kongl. Majests. priv. Bogtrykkerie 1737.

Udi dend Hellige Trefoldigheds Navn i

ster som det Østere Compagnies samptlige Participanter af Adel og Borgerstand, udi Tallet 60 have Aar 1632 med Hans Kongl. Majests. Sal. og Høyloflige i Afmindelse Christiani 4ti allernaadigste Bevilling paa egen Bekostning ladet leede det ferske Spring-Band fra Emmendrup Søe, hid til Kiøbenhavn, og samme Tal er nu Tiid efter anden, med Participanternis Samtykke, formeeret til Otte og Tredstydtyve; Saa ere efterfølgende Article til samme Band-Berkets stedsværende Underholdning, som en u-ryggelig Foundation, der uden Argelift holdes og efterkommes skal, af samptlige derudi Interesserede, for dennem og deres Efterkommere, udi forbemelte Gaarde oprettede, vedtagne, og med egne Hænder og Signeter underskrevne og bekræftede.

I.

Skal agtes for Hoved-Nender, hvoraf det gandske Østre Vandverk bestaar, og af Compagniets Cassa vedlige holdes skal, de Nender, som ligger fra Emmendrup Søe, igiennem Ny Østre Bold, langs Kongens Nye-Boer, igiennem Nye Kongens Gade, over Nye Kongens Torv langs Østre Gade og Amager-Torv, og til Guldtrekker Sr. Matthias Halkiers Gaard i Bimmelskafte med sine fire deraf springende Arme. Dend Første fra Raadmand Foghs Gaard paa Hiørnet af Østre Gade langs Nye Kongens-Torv og ind udi Lave-gaden til afg. Conferens Raad Raalunds Gaard, med en liden Green ind i Bimmelskafte

gaard: Strædet indtil Hr. Conferens-Raad Lars Benzhons Gaard. Dend Anden fra Sr. Johan Mohrs Gaard paa Hiørnet af Øster-Gade langs op ad Riobmager Gaden og til Hr. Grev Christian Ditlef von Neventlaus Gaard med en Green ind udi Silke Gaden til Hr. Etaz-Raad Niels Fosses Gaard. Dend Tredie fra Sr. Michael Grøns Gaard paa Hiørnet af Øster-Gade ned ad Store Færge-Strædet til i Havnen, siden omkring udi Øster, forbi Fortunen ud med Havnen ind i Bold-Huus-Gaden til Sr. Stephen Jacob Schmidts Gaard. Dend Fierde fra Amager Torv, ned ad Høybrostrædet og omkring Sr. Thomas Ziemers Hiørne-Gaard langs med Havnen i Vestre, igiennem Snarre-Gaden og til Magstrædets Hiørne, med en Green fra Høybrostrædet ind udi Væderstrædet til Mad. Sl. Borgemester Linds Bag Gaard. Nok Evende smaa Greener, som gaar fra Hoved-Kenden paa Øster-Gaden, Dend Gene ind udi Lille Kongens-Gade til Sr. Henrich Nissens Gaard. Dend anden ind udi Püilestrædet til Frue Etaz-Raadinde Ole Hansens Gaard.

II.

Skal de Vi Kender, som af overskrevne Hoved-Kender ere indførte udi efterfølgende 68 Gaarde, stedse og altid uden ringeste Forverling (med mindre Compagniet det anderledes vil bevilge) forblive udi samme Gaarder, hvor de nu indførte ere, og skal samme Vi Kender af forskrevne 68 Gaarders Eyer-Mænd, som nu ere, og de herefter kommendes vorder, paa deres egen Bekostning stedse holdes forsvarligen ved lige; Dog skal Participanterne indbyrdes, naar nogen Brøst paakommer, i Tide advare Inspecteurerne og Vand-Mesteren derom, saa at den ene Naboe formedelst den andens Efterladenhed ikke skal tage Skade, og Bortset derover komme i Urigtighed; Mens dersom nogen af Parti-

cipanterne vil afftaae sit ferste Springvand, da skal hand ferst tilbyde Compagniet det; Og naar hand da med Compagniets Samtykke erlanger Tilladelse det til nogen anden at maae afhende, da skal dend, som Vandet sig tilforhandler, give Compagniet til een Kiendelse et halv Hundrede Rirdaler. Og paa det de nu Interesserede Participanter kand have fuldkommen Efterretning, hvad for Gaarder nu udi Østre Springvand ere deelsagtige, saasom fra Fundatzens Begyndelse 1632. til denne Tiid ingen vis Efterretning over de ved Skieder forefaldene Forandringer haves; Saa viises i dend efterfølgende Table deres Navne, som ere nu eyere af saadanne Gaarde.

Østre Spring-Vands Participanters

Navne:

I Store Kongens-Gade.

No.

- 1 Hr. Schoubynacht Vofsbeins Gaard.
- 2 Hr. Grev Ferdinand Anthon von Dannenskiold Laurwicens.
- 3 Hr. Geheime-Raad Wincents Lerckes.

Paa Kongens Nye-Torv.

- 4 Michael Karmarchs.
- 5 Hr. Etats-Raad Buchwalds.
- 6 Biscop Christen Worms Arvingers.
- 7 Sören Jörgensens.
- 8 Hr. Gros-Cantzler von Holsteins.

I Lare.

x **I Lare-Gaden.**

9 Johan Nicolaj Castensens.

10 Grevinde Schacks.

+ **I Wiingaards-Stræde.**

11 Jacob Rosborgs.

12 Christen Jensens.

13 Hr. Conferentz-Raad Lars Bentzons.

Paa Ofter-Gaden.

14 Hr. Geheime-Raad Grams.

15 Frantz Walters.

16 Johan Conradt Montzingers.

17 Johan Christian Plockroses.

18 Hr. Justitz-Raad Laurs Kreyers.

19 Frue Justitz-Raadinde Justensens. 68 (50)

20 Hr. Justitz-Raad Georg Christian Jacobis.

21 Nicolaj Stolpes.

22 Hr. Capitain Johan Anthon Sandtfuchses.

23 Hr. Conferentz-Raad Junges.

24 Hr. Ober-Secretair Schulins.

I lille Kongens-Gade.

25 Hendrich Nissens.

I Pille-Strædet.

26 Frue Etatz-Raadinde Ole Hansens.

I Sil-

3 Silke-Gaden.

- 27 Hr. Etatz-Raad Niels Foffes.
- 28 Cancellie-Raad von Asperns.
- 29 Stads-Capitain Friderich Fabritiusses.
- 30 Hendrich Hoes.
- 31 Christian Ulföes.

Paa Riobmager-Gaden.

- 32 Hr. Grev Christian Ditlof von Reventlaus.
- 33 Cordt Legans. **Bandet tilhører**
Hr. Grev Reventlau.
- 34 David Skole-Mesters Gaard i Portion, hvor-
udi 4 Personner ere deeltagte, nemlig 1. Johan Peter
Eichler $\frac{2}{5}$ Part, 2. Mester Andresen $\frac{1}{5}$ Part, 3. Mr.
Brams $\frac{1}{5}$ Part, 4. Sören Sindelsen $\frac{1}{5}$ Part.
- 35 Hr. Grev Gyldensteins.
- 36 Mad. Sal. Raadmand Christian Schups.
- 37 Magnus Mölmans.

x 3 store Færge-Stræde.

- 38 Johan Wilhelm Engelbrechts.
- 39 Regiments Qvarteer-Mester Bargmans.

+ Udtill Stranden til Øster.

- 40 Hr. Geheime - Raad Johan Ludvig von
Holsteins.

41 Hr.

41 Hr. Commerce-Raad Jens Kuurs.
42 Sal. Etatz-Raad Schraders.

+ **I Boldhuus-Gaden.**

43 Jens Rasmussen Fischers.

+ **Paa Amager-Torv.**

44 Hr. Geheime-Raad Otte Blomes.

45 Jens Petersens.

46 Johan Nicolaj Godeniusses.

47 Just Fabritiusses.

48 Mad. Sal. Octavi Holmans.

49 Jacob Lindemans.

50 Johan Jørgen Holmans.

51 Johan Christian Rothes.

+ **I Wimmelskæstet.**

52 Matthias Halkiaers.

+ **I Hysken-Strædet.**

53 Andreas Winters.

+ **I Læder-Strædet.**

54 Mad. Sal. Borgemeister Mads Linds.

55 Johan Ludwig Abbestees.

+ **I Høybroe-Strædet.**

56 Johan Herman Schverdtfeigers.

57 Johan Lorents Pallases.

- 58 Jacob Riecks.
59 Thomas Zimmers.

× **Bed Stranden i Vester.**

- 60 Inventarii Sfriver Tyge Aboes.
61 Stadts Conducteur Sören Balles.
62 Jacob Hanfens.
63 Hands Kongelige Majestæts.

× **I Snarre-Gaden.**

- 64 Hr. Conferentz-Raad Christian Bierregaards.
64 Peder Goes.
66 Salomon Joseph Unna og Levin Berents.
67 Niels Dinnesens.

× **I Knabroe-Stræde.**

- 68 Det ferske Fiske-Compagniets Interessenters.

III.

Skal det være enhver af Participanterne formeent, enten for
Lyst, Mageligheds, eller Skiodesløsheds Skyld, eller udi andre
Maader, deres Vand fra Kenderne, eller den rette Opstandere
og dends Canal at afleede, meget mindre nogen Forandring paa
Opstanderen at giøre, uden Participanternis Bidskab, saaog
Directeurernes og Inspecteurernes Minde; Mens alle og enhver
at

at bruge eens Piber, og at nøyes med det steds Bätterpas, som det enten nu vorder afvasset, og med Compagniets Merke og Brænder vorder indrettet, eller herefter for nødvendige Marsager kunde vorder afpasset, indrettet og brændt, og dersom det befindes eller beviises, at nogen Participant selv eller ved andre lader bore, eller ikke strax tilkiende giver, om hans Folk eller andre, vidende eller uvidende, kunde have forgrebet sig med nogen Kende at bore, eller Opstandere at underbore, eller at nogen bruger Ophæver, Pompe-Berk eller andre Instrumenter udi Kenderne, eller sit Spring-Bands Opstandere, eller og lader Bandet sidere løbe, end som det nu sat vorder, eller herefter ved Band-Mesteren efter samtlige Participanternis got befindende, og efter Afsligningen kunde sættes, eller og lader Bandet af Hovet-Kenden eller Opstanderen ledsage udi Brønde, Pladser eller andre Huuse, da skal dend Participant, som udi sig Maade skyldig findes, give Første Gang til Compagniets Cassa Et Hundrede Slettedaler, Anden Gang Toe Hundrede Slettedaler, og Tredie Gang miste Bandet, som paa Gaden imellem Hovet-Kenderne til deres Huuse og Gaarder skal afhugges; Hvilket udi lige maade skal skee, om de ikke inden tredie Paamindelse erlegger Pengene for første og anden Forseelse. Skulle og nogen af Participanternes Tieniste-Folk uden deres Billie og Bidskab, nogen af bemelte Forseelser begaaet haver, straffes paa et heelt Mars Løn, eller om det er Børn eller andre inden Dørene, som det af Uvidenhed, eller udi andre Maader kunde have giort eller befalet, saa bør de, i hvis Huuse saadant skeed er, at betale hver gang Tiue Slettedaler; Hvilken Straf Principalerne bør at være pligtig til at udlegge, saavel som Folkenes Bøder, om de det strax tilkiende give. Mens tier og følger nogen Participant lenger en tre Dage, efter at det vides, eller fand

beviises, da svare selv til Skaden, og betale, som de det selv havde gjort eller befalet: End skeer det af nogen uden Huijet af Forsæt eller Forseelse, da sege det udi Tide efter yderste Lov-Maal, saafremt enhver Participant skal ikke agtes som selv skyldig.

IV.

Udi lige maader skal det og være enhver Participant formeent, det ferske Springvand andensteds end fra sine Gamme, og spille-Bands Bandfange at lade løbe, enten udi Gaard, Have eller til nogen anden fremmet Gaard eller Baaning, enten for Penge, Gunst eller Gave, under hvad Skin det og være kand, under Bandets Fortabelse, som forskrevet staar.

V.

Til desbedre Opsigt at have med samme Band-Berkes Underholdning, skulle hver Tredie Aar ved Aarets Indgang tilforordnes af Participanterne 1 Directeur og 2 Inspecteurer, som stedse med Band-Væsenet skulle have flittig Tilsiun, hvilke skulle være forpligtede hver halve Aar eengang at omgaae, og besigte, om enhver af Participanterne, som forskrevet staar, saabruger sit Springvand, som tilbørligt og forsvarligt er, saavel som derforuden usfortredelig lade sig finde, saa ofte nogen af Participanterne for dennem om Bandets Misbrug angives, og sig strax uden Forsømmelse til Stæden forføye, saadant at besigtige, og dersom da hos nogen Brøst og Forseelse findes, strax Interessenterne at lade tilsiige og samle, og hvorledes de det fundet have, alle eller saa mange, som deraf tilstede komme, at give tilkiende, og da dend Skyldige for hvis Forseelse, som findes, og hannem overbeviises, derfor at straffes, som forskrevet staar, uden ald Undskyldning eller Modsigelse udi alle Maade, vil den Skyldige det ikke godvilligen udgive, da skal hans Post tilsluttes,

og hand Bandet miste, indtil hand efter denne Fundatio ns Tre-
die Articul samplige Participanterne haver fornoyet og
fyldigstgiort. Befindes, at Directeuren saavel som Inspecteu-
terne med nogen, i hvo hand monne være, at see igiennem Singre,
være med den Skyldige lige Straf undergivne, eftersom de have
lovat ved Guld og deres gode Troe deres Embede, efter Artick-
lerne uden Personers Anseelse, at efterkomme.

VI.

Forbemelte af Participanterne udnevned Directeur skal holde
rigtig Cassa-Bog, og Regnskab paa Indtegt og Udgift Berket
Bedkommende, og hvert Aar ved dets Udgang for Participanter-
ne giøre Regnskab, og sig lade qvitere. Saa skal hand og hol-
de Protocol over hvis i Participanternis Møde handles, og føre
det til Execution hvis som sluttes, de øvrige tvende skulle som
adjungerede Inspecteurer rekke Directeuren Haand, og naar de
af hannem tilsiges, skulle de hver anden gang, eller den som in-
gen lovlig Forfald haver, uden Imodsigelse være Personligen ved
Arbejdet Overværendes, som i værende Tid forrettes af Band-
Mesteren og hans Folk paa Compagniets Hoved-Render, og
holde med hannem ved Dag og Datum Contra-Regnskab baade
paa hvis Render og Bøsninger, som til Arbejdet forbruges,
saavel som Mandtallet og Folkene, som Arbejdet forette saa-
vel paa Render at nedlegge, som Broerne at forfærdige, hvor-
efter enhver af dennem, naar Arbejdet er forrettet, skal efter-
see og conferere Band-Mesterens Regnskab med deres Contra-
Regnskab, og efter befunden Rigtighed under skrive det, og for-
sende det til Directeuren, at Band-Mesteren derefter kand vorde
betalt, og skulle samme 3 Tilsiurs Participanter enhver udi 2
Aar, dog ikke antages eller forloves paa en Tid, men saaledes
for

forholdes, at hver 2die Aar forloves en af Inspecteurerne, og en anden forordnes igien i hans Sted, med mindre nogen ved samme Inspection godvillig vil forblive. Og skal ingen af Participanterne, naar hand udvald vorder, undskyldes sig for Compagniets Tjeniste, saafremt hand udi ingen Kongelige Vrinder eller Tjenister er forhindret, eller for Alder eller Ungdem kand undskyldes, med mindre hand en anden i sin Sted af Participanterne dertil kand formaae, som sig Directionen og Inspectionen vil paatage.

VII.

Og paa det Compagniet kand være forsikret, at alting med Bandet rigtig tilgaar, og uden Persons Anseelse forrettes, da skal Piberne eller Canalerne være af lige Storhed, og med Compagniets Stempel stemplede, og toe ulige Brænder forfærdiges, med hvilke begge, alle Poster, som skal passere for ayldige, her efter skal brændes, hvoraf det ene skal være udi Directoris, det andet i Band-Mesterens Giemme; Findes nogen Post siden ikke med begge Brænder merket, da holdes den for ulovlig, indtil den med begge Stempler og Brænde-Merker vorder brendt og merket.

VIII.

Og som alle Participanternis Tanker til det gemeene Beste ere henrettede, da skal saa mange af Compagniets Participanter, som have Brønder udi deres Gaarder, være forpligtede dennem at holde ved lige for Jildebrands skyld, hvormed de 3de Tilsiungs Participanter, ligesaavel som med det ferske Springvand skulle have slittig Jndseende, og hvis Brøst sig her udi hos nogen befindes, at give tilkiende, som før er meldt, og skulle til samme Ende, saag og for Fare at afvende, Compagniets Nøge til de
sto.

store Haner og Gamme paa Gaderne altid findes hos Directeu-
ren, paa det Vandet med hast kand sluttet, og til de Stæder
hendrives og demmes hvor Ildbrand er, saaoq alle Canalerne
udi Gaardene imidlertid tilsluttet, paa det Vandet ikke skal for-
hindres og afvendes fra de Stæder, hvor det best behøves.

IX.

Naar Participanterne af Directeuren tilsiges at møde, skal
de samptlige være forpligtede, enten selv eller ved deres skriftlige
Fuldmagt til een anden af Participanterne til forsagde Tid og
Sted sig at indfinde, og om hvis der i een eller anden Maade
paa Compagniets Beigne kand forefalde at handle, deres Be-
tænkning meddeele, og hvad der endeligen sluttet, skal i Proto-
collen af Directeuren strax indføres, og af alle tilstede værende
Participanter, inden de skillis ad, underskrives, og siden af Di-
recteuren med Inspecteurernis Hielp fuldbyrdes. Hvo ikke mø-
der, hannem skal det ikke siden være tilladt, at sætte sig imod
hvis, som udi hans Graværelse er bleven af de fleeste, og da til-
stedeværende sluttet og vedtaget, mens det at stande ved Nagt;
Saa skal og ingen af Participanterne maa undskylde sig for at
efterkomme, hvis Compagniet til Vandets Nytte slutter og
vedtager, uden hand derfor vil straffes efter samptlige Partici-
panternis Sigelse.

X.

Hvis sig i Fremtiden skulle tildrage, at til dend ordinaire
aarlig Udgift eller og nogen anden stoer u-forvarendes Foran-
dring at giøre, eller Brøstfældighed at afhielpe, de udi Cassa
staaende Midler ikke skulle kunde tilstrekke, da skal samptlige In-
teresserende, naar Overslag er giort, og Nødvendigheden vor-
der demonstreret, sig med sit Indskud, hvis hannem pro quota
kand

find tilkomme, uden nogen Imodsigelse indfinde, og i fald sig da nogen af Participanterne godvillig med Betaling ey skulle lade finde, hand at indstaae og lide dend Straf, som den 3die Art. udførligere forklarer.

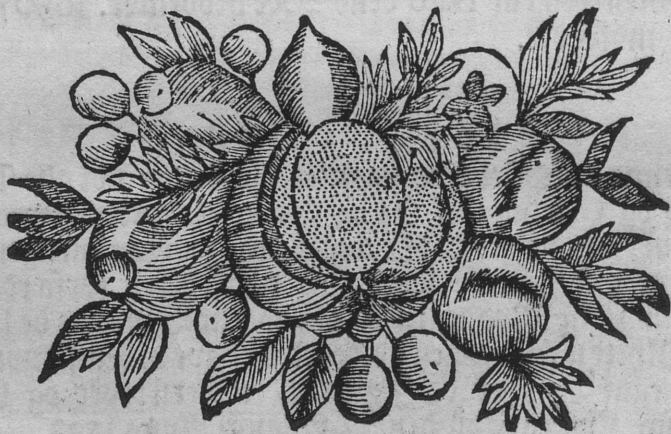
XI.

Og som Band-Mesteren nyder sin aarlig visse Løn af det Øster-Compagnie for dets Band-Berks Bedliichholdelse, saaog for at holde Compagniet enfærdig og dygtig Mester-Svend tilrede, som i alle forfaldende Mangel skal uden Ophold betiene Compagniet og dets Participanter, efter den med hannem derom oprettede Contractis videre Formælding; Saa skal hand tillige med Mester Svenden altid være forpligtede, fuldkommelige og i alle Maader, aarle og silde, naar og hvorfornøden gjøres, at rette og forholde dennem imod det Øster Compagnies Participanter, og deres Band Berk, efter samme Contract, saavel som og efter alle Article, som i dend Kongl. Instruction for Band-Mesteren, af Dato dend 20de Novembr. 1680, vitløstigen ere indfødte.

At denne det Øster Compagnies Foundation udi alle sine Ord, Punkter og Clausuler af Os og Bores Efterkommere, Participanter udi samme ferske Spring-vand, fuldkommelige er vedtaget, paa ny igien revideret, og til Trykken forfærdiget, og at dend udi alle Maader til det algemeene Beste, og de Interessendes Nytte u ryggeligen holdes skal, have vi den samptlige med Bores egne Hænder og Signeter, underskrevet og bekræftet
Datum Kiøbenhavn den 23 Augusti Anno 1723.

Efter som det befindes, at endeel Participanter ere afgaaen, i det de haver soldt deres Gaarder, og ikke haver levert Fundatzen til deres Efterkommere, hvorover mange af Participanterne ikke haver Fundatzen, des med naar der skeede nogen Misbrug af en eller anden Participant, beraabte de sig paa at de ikke haver Fundatzen og ikke vidste af dens Indhold. Alt saa er efter Participanternis Resolution af 10 Marti 1735. denne Fundatz nu paa ny oplagt, og enhver Participant et Exemplar leverter; Bliver da samptlige Participanterne enhver især anmodet, de behager at legge deres tilsendte Fundatz hos deres Gaards Brever, at i fald deres Gaard blev soldt, Efterkommeren kunde nyde Fundatzen: Thi efterdags tillades ingen Skiødes Tinglysning paa nogen Gaard, som haver Band af Compagniet, uden Fundatzen medfølger, til den Ende er og et Exemplar leverter Hans Kongl. Majests. Byefoged Hr Cancellie-Raad Jentoft til Efterretning. Datum Kiøbenhavn den 5 April 1736.

Rosengaards Compagnies
FUNDATZ

Uaa
Det færste Spring = Vand,

Som dets Participantere

Efter Hans Kongl. Majests.

Kong CHRISTIAN den Tierdes
Raadigste Bevilling, Aar 1642. fra Emmen-
drup. See her udi Staden at indleede, bekostet
haver, der af Hans Kongl. Majestæt Sal. og
Høylovlig Ihukommelse.

Kong CHRISTIAN den Femte

Udi nogle nødvendige Stykker til Verkets Conservation
og det gemeene Beste Ao 1673. er forbedret; Men udi Aaret
1720. af Hans Kongl. Majestæt Sal. og
Høylovlig Ihukommelse.

Kong FRIDERICH den Tierende

Udi alle Maader confirmerit.

Tredie Gang til Trykken befordret, særdeelis for at viise
hvem det nu er Ehre af Gaardene og Vandet.

St. James's Company

FUNDATION

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

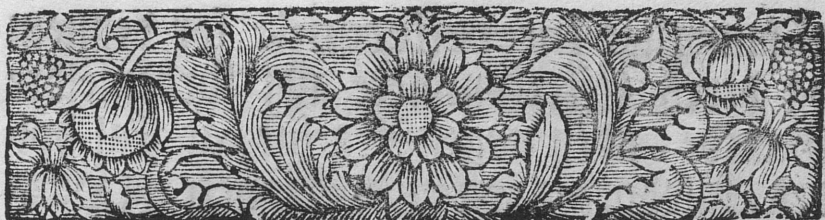
Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

Die Kirche St. James's

udi

Den Hellig Trefoldigheds Bavn.

Efter som samptlige Rosen-
Gaards Compagnies Parti-
cipanter nu udi Tallet Et slut-
ted Compagnie af Tredive og
Otte sig med høybemeelte Kongl. Majest.
allernaadigste Bevilling for det første
Band fra Emmendrup Søe til Kiøben-
havn udi enhver sin Gaard at indføre ha-
ver ladet bekoste: Saa er efterfølgende
Articler til Verkets stedsvarende Under-
derholding, som en urygkelig Foundation

af samptlige Interesserende for dennem
og deres Efterkommere udi forbemeldte
Gaarde, uden nogen Argelist, at skal hol-
des, fuldbyrdet, og med Signete og Hæn-
der beseglet og underskrevet.

I.

Skal agtes for Hoved-Render som det gandske Berk udi bestaar, og af Compagniets Cassa ved lige holdes skal, de Render som lobe fra Emmendrop Søe ind igiennem Nye-Norre-Port langs Norre-Gade og Gammel-Torvet til Peder Christenson And's Dør, med sin der af springende Arm fra Lave Sommermands Hjørne-Huus omkring ad Rosen-Gaarden og ned ad Riobmager-Gaden til Glas Iversons Navns Dør, thi de Render som ligger fra Peder Christensons Gaard som nu Niels Nielsen beboer til Peder Ribes Gaard i Farve-Gaden, hvor S. Geistes-Hospital er, saavel som de der gaar fra Claus Navns Gaard til Hans Excellents Otte Povisses Gaard paa Riobmager-Gaden, holdes ved lige paa Eyer-Mændenis egen Bekostning efter deres til Compagniets udgivne Reversers Lydelse og Tilhold.

II. Skal

II.

Skal de Render som af Hoved-Renderne udi Participanternes Gaarde indfordte er, stedse og altid, med mindre Compagniet anderledes vil bevilge det, blive udi de Gaarde de nu iforte er, hvilke Render af bemeldte Gaardes Ejer-Mænd selv skal holdes ved lige, og om Brøst paakommer, udi Tide tilfige Inspectorerne og Band-Mesteren den at lade hielppe, saa den ene Naboe med den andens Forsømmelse ikke skal tage Skade, og Berket der over forderves; Men der som nogen af Participanterne med Compagniets Samtykke afstaar sit Band til nogen anden, da skal den som Bandet sig tilhandler give udi Compagniet til en Kiendelse 20 Rixdaler. Og paa det Participanterne som nu er og efter Ds kommer, kand have en fuldkommen Esterretning og kiendelig see hvad Gaarde der ere deelagtige i dette Compagnies Springe-Band, da er her hos sat tvende numererede Lister og Mandtalle, det ene lige mod det andet, paa Gaardsens Ejeres Navne som har været af Begyndelsen og endnu er, udi efterfølgende Maade.

Evermænd til Gaardene, som endeel har
 været da Bandet blev indlagt 1645.
 endeel er kommen efter den Tid.

Riobmager-Gaden.

1	Hr. Hannibal Sehesteds Gaard hvor en Portion af Bandet blev indlagt	=	1664
2	Kof en Portion af Groff-Canceller Re- ventlov indlagt udi samme Gaard	=	1683
3	Hr. Ober-Secreterer Peter Griffenfelts Gaard indlagt	= = =	1672
4	Claus Ravens Gaard indlagt	= =	1645
5	Friderich Rizes Gaard hvor Bandet blev indlagt	= = =	1648
6	Friderich Friderichsens Gaard indlagt		1645
7	Belbr. Holger Rosenfranzes Gaard i Skinder-gaden blev indlagt	= =	1645
8	Hans Boyesen Hoff-Minister-Skrivers Gaard indlagt	= = =	1645
9	Jens Pedersen Loumands Gaard	=	1645
10	Jens Sorensens Gaard	= =	1645
11	Niels Nielsens Gaard	= =	1645
12	Peder Tæffes Gaard indlagt 1645. sam- me Portion er formedelst Gaardens Afbrydelse til Compagniet afstaaen 1681. hvorimod en Por- tion forhen til da værende Ceremonie-Mester Balle Lurdorph er afstaaen til hans Gaard i Pustervig.	= = = =	1677

Eyermænd til Gaardene nu Fundatzen
Tredie Gang er cplagt.

Kiobmager-Gaden.

- I } Christian Detlev Greve af Reventlou
- 2 }
- 3 Hans Kongl. Majests. Ober-Hoff-Marchalls
Gaard
- 4 Carl Jansen Broggers Gaard
- 5 Hans Hendrich Garben Kremmers Gaard
- 6 Hans Hendrich Smitt Broggers Gaard
- 7 Niels Hansen Brændeviins-Brenders Gaard
i Skinder-Gaden
- 8 Hendrich Berhagen Falkener-Mesters Gaard
- 9 Christian Sal. Raadmand Jens Lassens Gaard
- 10 Soren Mathiesen Kloffers Gaard
- 11 Christian Jorgen Petersen Broggers Gaard
- 12 Hr. Cammer-Raad Jens Poulsen Drejers
Gaard i Pustervig

13 Niels Larsen Bædeløfs Gaard paa Riob-
mager-Gaden indlagt 1645. Gaarden blev i den
store Iidebrand 1728. afbrændt, Grunden lagt
til Trinitates Kirke-Gaard og Bandet indlagt
i Sommer-Mænds Laugs-Huus i Peder Vit-
felt-Stræde

1731

Rosen-Gaarden.

14	Claus Beidemans Gaard	=	=	1645
15	Gudmand Madsens Gaard	=	=	1645
16	Niels Andersens Gaard	=	=	1645

Norre-Gaden.

17	Jens Jespersens Gaard	=	=	1645
18	Niels Ericksens Gaard	=	=	1645
19	Christian Bondrup Farver-Enkes Gaard efter Kongl. Bevilling indlagt	=	=	1720
20	Mickel Marcusens Gaard	=	=	1645
21	Hans Jorgensens Gaard	=	=	1645
22	Anders Pouelsens Gaard	=	=	1645
23	Hr. Iver Krabbes Gaard blev indlagt			1648
24	Hans Pedersens Allerups Gaard	=	=	1645
25	Soren Christensen Bhestrivers Gaard			1645
26	Niels Abersens Gaard	=	=	1645
27	Jacob Povellsens Gaard	=	=	1645
28	Anne Hans Mortensens Gaard paa Riobmager-Gaden indlagt 1645. denne Gaard er Ao. 1728. afbrændt Grunden henlagt til Na- boen og Bandet til Rasmus Holm Brøgger paa Norre-Gaden	=	=	1737

29 Niels

13 Sommer-Mesternes Laugs = Huus i Peder
Hvidtfeldt-stræde

Nosen = Gaarden.

- 14 Hr. Justitz-Raad Envold Falsens Gaard
15 Den Danske Land-Officer Enke-Cassens Gaard
16 Borge Knap Broggers Gaard

Norre = Gaden.

- 17 Ludvig Witrog Kræmmers Gaard
18 Bent Bentsen Broggers Gaard

- 19 Jacob Klog Horkræmmers Gaard
20 Christian Steffens Broggers Gaard
21 Hans Pedersen Kaarup Broggers Gaard
22 Niels Mortensens Lindborg Broggers Gaard
23 Johan Jacob Nylius Broggers Gaard
24 Jonas Olsens Broggers Gaard
25 Stephen Pedersen Heger Broggers Gaard
26 Lucie El. P. Berming Brogger Enkes Gaard
27 Peder Sorensen Münrich Broggers Gaard
28 Rasmus Holm Broggers Gaard

- 29 Niels Mortensens Gaard = = 1645
- 30 Ole Jensens Gaard paa Rosengaarden
indlagt 1645., som denne Gaard blev
afbrændt 1728 er Gruuden lagt til et
Torv og Bandet solt til Jacob Soren-
sen Berg Bager paa Nørre-Gade og
der indlagt = = = 1734
- 31 Christian Pecttersens Gaard = = 1645
- 32 Anders Hansens Gaard = = 1645
- 33 Peder Christensens Gaard paa Ny Torv
1645. dette Band haver Lorens Poul-
sen Wiinhandler paa Nørre-gade til-
forhandlet sig = = = 1653
- 34 Paul Christensen Islands Kiobmands
Gaard = = = 1647

Gammel-Torv.

- 35 Christian Bollesens Gaard = = 1645
- 36 Lauritz Heselbergs Gaard = = 1645
- 37 Soren Christensens Hauge uden Nør-
re-Port 1645. hvorfra Bandet er kom-
men og indlagt udi Jacob Andersen
Raadmands Gaard = = 1664
- 38 Hr. Peder Wiibes Gaard i Farve-Ga-
den hvor, Bandet blev indlagt = 1652
- 29 Chr=

- 29 Christian Gierlov Broggers Gaard
30 Jacob Sorensen Berg Bagers Gaard

- 31 Rasmus Munch Brogers Gaard
32 Nicolaj Finche Broggers Gaard
33 Uldrich Bartberg Vinhandlers Gaard

- 34 Lars Erichsen Muur-Mesters Gaard

Gammel-Torv.

- 35 Hr. Justitz-Raad Diderich Seckmans Gaard
36 Hr. Raadmand Hans Fogss Gaard
37 Hans Hendrich Beck Riobmands Gaard

- 38 Hellig Geistes eller Wartous Hospital.

III.

Skal det være eenhver endelig formeent for
 Lyst eller Skiodesløsheds Skyld, eller udi andre
 Maade sit Vand at lade løbe eller spille, eller
 nogen Forandring paa Stæden eller Opstande-
 ren at giøre, mens ens Piber og et Æquilibrium
 eller Vater-Pas for alle at blive, som nu afsas-
 set og med Compagniets Mærke brændt er, og
 dersom det befindes og bevises, at nogen enten
 ved sig selv, sit Folk, eller nogen anden ved hvad
 Naafund det nævnes fand, sin Post lader under-
 bore og Vand sidere løbe end det efter Afslignin-
 gen sat vorder, eller og at have sin Kam oven
 paa det færste Vands Kende og udi Bonden af
 den have en hemmelig Luge til Kenden; item
 at bruge Ophevere, Pompe = Bærk eller andre
 saadanne ulovlige Instrumenter udi sit Springe-
 Vands Opstandere, eller og at lade Vandet af
 Hovet = Kenden leedsage i Brønde eller anden
 Stæd hen, da skal hand første gang give 10
 Rixdaler til Straf, skeer det anden gang 100
 Rixdaler, mens skeer det tredie gang, Vandet al-
 deles at have forbrudt.

IV. Udi

IV.

Udi lige maade skal det og en hver Participant være formeent, Bandet til nogen anden Gaard fra sine Aender at lade bekomme, enten for Penninge, Gunst eller Gave, under hvad Skin det og være kand, under sit Bands Fortæbelse, som forskrevet staaer, dog ingen hermed formeent, fra sin Kam udi sin Gaard at lade legge Aender, til sit Behov hvorhen hand lystet, og hvem som Vi-Dystandere nu haver, eller her-
 efter begiærer at have, skal være fornøyet med de samme Pibers Storhed, som de andre Participanter have.

V.

Til disshedere Inspection skulle tilforordnes fire Inspectores, som stedse hermed skulle have flittig Tilsyn, hvilke hver fierding Aar en gang skulle omgaae og besigtige, om hver, som forskrevet staaer, saa bruger sit Band som tilbørligt og forsvarligt er, saavel som ellers foruden de fire Sider, saa ofte nogen for dem for sliig Mistanke angives, skulle de strax foruden Forsømmelse sig til Stæden forføye saadant at besigtige, og dersom da nogen Brøst findes, da strax Interessenterne at lade tilfise og samle og hvorledes de det
 funz

fundet haver, alle eller saa mange deraf tilstedekommer at give tilkiende, og da den Skyldige for hvis Forseelse som findes og hannem rigtig overbevises, at straffes som forskrevet staar, vil nogen det ikke godvilligen udgive, da skal hans Post tilsluttes, og hans Båndet miste indtil hans Mulden erlegger; Fordoller Inspectores eller see igiennem Fingre med nogen, være med den Skyldige lige Straf undergiven, eftersom de lovede ved GUD og deres gode Troe deres Embede efter Artiflene uden Persons Anseelse at efterkomme. Og dersom Compagniet nogen Tiid vorder til Sindss selv at forskaffe Renderne og paa deres egen Bekostning holder Bæret ved lige, da skulle samme Inspectores og dermed have god Inseende, at de beste og tykkeste Træer dertil udtages, saa Bæret i Fremtiden kiendelig kunde forbedres.

VI.

Herforuden skulle af forbemeldte fire Inspectoribus tvende besynderlig forordnes og nævnes, som skulle rigtig Bog og Regenskab paa Indtægt og Udgift Bæret vedkommende, holde, og hver Aar til Mickelsdag og Paaske for de

de tilforordne Dømmemænd af Participanterne gjøre Regenskab og lade qvitere, dog ellers ingen af Participanterne være formeent Regenskaberne at maa besee naar det begiæres, og skulle samme Bogholdere hver være udi To Aar, dog ikke antages eller forloves paa een Tid, meden saa forholdes, at hver Aar en forloves og en anden igien forordnes, indtil det iblandt de fire er omgaaet, med mindre nogen samme Inspection godvillig vil continuere.

VII.

Og paa det Compagniet fandt være forsikret paa, at Alting med Bandet rigtig tilgaaer og uden Persons Ansæelse forrettes, da skal Piberne være af lige Storhed og med Compagniets Stempel stemplede, og To u-lige Brænder forfærdiges, med hvilke begge alle Poster, som skal passere for gyldige herefter skal brændes, hvor af det ene skal være udi den ældste Inspectoris, det andet i Band-Mesterens Giemme, og naar nogen Afsligning skee skal, da skal den med begge disse Brænder forrettes, findes nogen Post siden ikke med begge Brænder mærket, da holdes den for ulovlig.

VIII. Skal

VIII.

Skal samtlige Compagniets Participanter naar de af Inspectore over Compagniets Indtægt og Udgift ved Band-Mesteren tilsiges at møde, være forpligtede enten selv eller ved deres Fuldmægtige sig til forsagde Time at indstille, kommer nogen en halv Time efter den forsagde Tid, da give til de Fattige udi Straf een Rigs-Ort, bliver hand slæt borte, give dobbelt, som uden Modsigelse til Inspectoren skal erlegges, dog at ingen skal klage, at hand jo er lovlig tilsagt, skal Band-Mesteren tilsiige Husbonden, eller Hustruen selv, eller og den visseste udi Huset, og som Bandet følger Gaarden, da skal Ejer-Manden til Gaarden, om hand er her i Byen, tilsiges, hvis ikke, da den Gaarden besidder.

IX.

Skal ingen af Participanterne maae undskyldte sig for Compagnietz Tieneste, ey heller maa nogen undslaae sig for at efterkomme hvis Compagniet til Bandets Nytte slutter og vedtager, uden hand derfor vil straffes efter Compagnietz Sigelse.

X. Og

X.

Og at alting Verket til Underholdning kand dirigeris, da dersom noget herefter for Bandet og Render indsamles kand, skal deraf en Capital giores at sætte paa Rente udaf de tvende Inspectoribus som holde Bogen, og de, og deres Arvinger at staa derfor som for deres egen Gield, saa Band-Mesterens Lon og anden daglig Udgift der af kand betales, men hvis sig udi Fremtiden skeede at Capitalen for nogen stor u-forvarende Brøst skyld til Verkets Reparation ikke kunde tilstrekke, da skal af samptlige Interesserede en hver ydermeere lige stoer Contribution skee, efter Tidens Fornødenhed, hvem herudi findes nachlæsig, have forbrudt sit Band.

XI.

Mens dersom altingest udi en Meenighed bør at være til det gemeene Beste dirigeret og henvendt, da er sluttet, for Fare, saa vidt mueligt, at afvende, at Compagniets Røgler til de store Haner paa Nørre-Gade, altid skal findes hos den ældste Bogholdere, paa det Bandet med hast kand sluttet, og til de Stæder hendri-
G
ves

ves og dæmmes, hvor Ild=Branden er, saa og alle Hænerne udi Gaardene imidlertid tilsluttes, paa det Bandet ikke skal forhindres og afvendes fra de Stæder det best behøves.

XII.

Og som Band=Mesteren sin aarlig Løn for Berkets Inspection oppebærer, da skal hand og være forpligtet til Renderne god Opsyn at have, og hvor nogen Brost findes, strax advare Inspectorerne, og det forderligste mueligt er, hielpe den til rette, findes hand herudi forsømmelig, have forbrudt af sin Løn 10 Rixdr. Og paa det Band=Mesteren kand giøre Compagniet noyagtig Forklaring om Berkets Bessaffenhed, naar Behov giøres, da maa ingen af Participanterne under tilbørlig Straf bruge andre Folk til Berkets og Rendernes Reparation udi deres Gaarde, end de som af Band=Mesteren dertil forordnes.

XIII.

Skal hand udsøge til Compagniets Brug naar behøves, de tienligst bestborede og tykkeste Render, og ikke noget Brag dertil tage, paa det
Ber

Berket i Fremtiden for hans Skyld ikke skulle forringes eller fordærvet.

XIV.

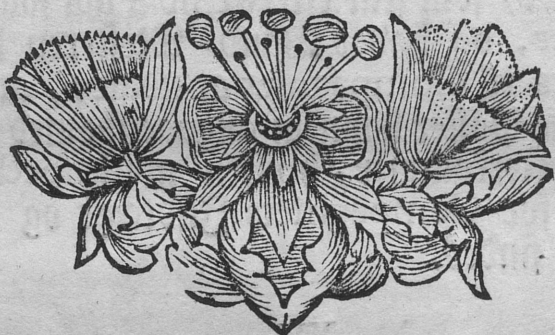
Skal hand ingenlunde maae underbore nogen Post, og nedflytte Piben eller giøre nogen Forandring derpaa langt mindre nogen ny Post for nogen opsætte, uden hand Inspectorene der om advarer, som skal eftersee hvis udi saa Maade passerer, og haver Band-Mesteren herpaa sin Revers til Compagniet at udgive, at hand foreskrevne Poster hannem angaaende med tilbørlig Flid efterkommer, hvilken udi Inspectorens Giemme for Compagniets Indtægt og Udgift stedse skal findes.

XV.

Dg paa det hand dis flitteligere Tilsyn skal have, at ingen Underboren eller anden Under-sleeb af nogen med Compagniets Band skeer, da skal hand af hvis Mulct som falder af nogens Forseelse som hand aabenbarer, nyde den fjerde Penge, som hannem skal strax af de første Penge som af Mulcten indkommer, leveres.

At

At denne Foundation udi alle sine Ord, Puncter og Article uryggeligen for os og vores Efterkommere maae holdes, det gemeene Bærf til Beste, da have vi den samptlig med vores Hænder og Seigl bekræftiget, som Altiid udi Compagniets Forvaring hos Inspectorem skal være beliggendes: Kiøbenhavn
Anno 1673.

FUNDATION

Anlangende

Bompe-Bandet,

udi

Kjøbenhavn.

Hafniæ die 20 Novembris Anno 1680.

KJØBENHAVN,
Trykt udi Hans Kongl. Majestts. privil. Bogtrykkerie, 1737.

Kristian den Femte, af Guds Raade, Konge til Danmark og Norge, de Benders og Gothers; Hertua udi Slefvig, Holsten, Stormarn og Ditmercken, Greve udi Oldenborg og Delmenhorst. Giøre alle vitterligt, at Vi af sær Kongelig Omhu, for at bringe denne Vores Kongelig Residens Stads Kiøbenhavns Vand Væsen i nogen god og bedre Stand, end hidindtil, og at forekomme, saa viit mueligt er, videre Klage og Misbrug dermed, allernaadigst haver for got og raadeligt erogtet, efterfølgende Artikler, som en velmeent Fundaß til behørig Efterretning for alle Pompe-Bandets Compagnier her udi Staden, at lade udgaa.

I. Paa det herefter med alle Participanter og Kender i alle Pompe-Bands Compagnier maa være disbedre Tilsiun; Da er udi et hvert Pompe-Bands Compagnie, ligesom i Springvands Compagnierne, efter Vores allernaadigste Forordning, visse Inspecteurer tilsatte; Hvilke med deres underhavende Participanter, hvis Navne enten allerede i den skriftlig forfattede Deeling og Mandtal findes, eller om flere herefter anrettes, og for Betaling indtages, flittig Indseende bør have, at denne Fundaß af Participanterne indbyrdes paa den eene, og af Bandmesterne paa den anden Side, tilbørligen vorder efterlevet og i agt tagen; Og skal Inspecteurerne hver udi tre Aar her ved continuere, med mindre Døden gjør Forandring, eller nogen samme Inspection med Ober-Directeurernes Samtykke godvillig lenger ville betienne.

2. Skal Inspecteurerne og deres Efterkommere have flittig Indseende, hver i sit Compagnie, at naar noget paa Hoved-Kenderne flyes og omlegges, Bandmesteren da sligt forsvarlig med gode, dygtige, velborede Kender og Bøfninger, uden ald Ophold og Forsømmelse, efter Instructionens Formelding, forfærdiger, og
med

med hannem der over rigtig Contra-Bog holde; Hvorudi skal rigtig specificeris og Navn gives paa hvad Stæder Kenderne uden Bnes, saa velsom under hvis Fortover inden Bnes vorder reparerede, eller af nye nedlagde, paa det Fattighedens Continuation der af efter Haanden kand fornemmes; Desligeste haver de tillige med Vandmesteren paa de forordnede Haner at give god Ngt, at de samme over alt læmpes og dreyes, efter som Vandet i Eoerne og Hoved Kenderne forminskes eller formeeres, saa vit det til et hvert Compagnies Nytte og Tienneste skee kand.

3. Skal de Bi-Kender, som fra Hoved-Kenderne i Participanternes Gaarder indførte ere, sledse og altid (med mindre Directeurerne det anderledes vil bevilge) blive i de Gaarde de nu iførte ere; Hvilke Bi-Kender af bemelte Gaarders Egermænd og Efterkommere selv skal holdes ved lige, og om Brøst paakommer, uden Forsømmelse ved de tilforordnede Vandmestere, efter deres Instruxis Formelding, imod billig Betaling repareres; Men dersom nogen af Participanterne med Compagniets og Ober-Directeurernes Samtykke afstaar sit Band til nogen anden, da skal dend som sig Bandet saaledes tilforhandler give til Compagniet af hver Pompe-Dylander 10. Rixdaler til en Kiendelse. Og paa det Participanterne, som nu ere, og herefter kommende vorder, kand have Efterretning om hvilke Gaarde og Baaninger, der ere deelagtige udi Hoved-Kenderne; Da skal Inspecteurerne tillige med nogle af Participanterne, samt Vandmesteren der over rigtig Mandtal holde, saaledes at de nye Navne hos de gamle Tid efter anden continuerlig indføres.

4. Ingen Participant, i hvem hand og være kand, maa af Lust, Skiodesløshed, eller i andre Maader sit Band spille eller misbruge, eller nogen Forandring med Dylanderne eller Pomperne foretage, mens lade dem blive i den Stik og Lste, som de af Vandmesteren, efter Ober-Directeurernes og Inspecteurernes godfindende, ordineret og sat vorder; Og dersom befindes og bevises,

at nogen enten ved sig selv, sine Folk eller andre, ved hvad Paa-
fund det nevnes fand, sin Pompe Opstander lader underboere,
for at forandre sit Pompevand til Springvand, eller flere Pom-
per at bruge, end hand sig lovlig tilforhandlet haver, eller i andre
Tilfælde misbruger, Vi-Render i Kieldere, eller hvor det være
fand, at aabne, skal derfor første gang give Straf 10 Rixdaler;
Skeer det anden gang 20 Rixdlr., mens skeer det tredie gang, da
Bandet aldeles at have forbrudt, og skal halvparten af slige Bø-
der til Angiveren, og den anden halve Part til Compagniets Caf-
sa være hiemfaldet; Til hvilken Ende Inspecteurerne, tillige med
Bandmesteren skal være omhyggelige for, at inquirere og udfor-
ske hvor Bandgangene ved Vi-Renderne falde, om derved kunde
findes nogen Poster som ey ere lovlig kjøbte og betalte, eller af det
forfattede Mandtal udeladte, og sligt betimelig for Ober Dire-
cteurerne andrage, at de enten efter Fælleds Samtykke i Compag-
niet for Betaling fand forblive, eller for Misbrug vorde tiltalt og
affskaffede.

5. Iligemaade skal det og være enhver Participant formeent,
Bandet fra sin Vi-Rende til nogen andens Gaard at lade legge,
enten for Penge, Gunst eller Gave, under hvad Skin det være
fand, under sit Bands Fortabelse, med mindre hand derpaa Be-
villing fra Ober-Directeurerne haver; Og paa det saadan og
deslige Underflev og Misbrug saa meget desbedre maa forekom-
mes, skal Inspectores tillige med Bandmesteren i hvert Compag-
nie, hver Fierding Aar eengang, eller saa ofte nogen Mistanke er
paa færde, omgaa og besigtige, hvorledes enhver sig med sit Band
forholder, og dersom da nogen Brøst findes, da strax give det
for Ober-Directeurerne tilkiende, paa det den Skyldige for sin
Forsælse, efter Sagens Beskaffenhed, fand blive anseet og ved-
berlig straffet, og Bandet igjen ført i Rigtighed; Dersom og
nogen veigrer sig den paalagde Mulct, som forbemelt, i Mindelig-
hed at udgive, da skal hannem hans Pompe-Redskab saa lenge be-
tages,

tages, og hans Dyftander tilfluttet, indtil hand haver rettet for sig. Fordølger Inspectores eller Vandmesteren, eller seer igien-
nem Fingere med nogen, da stande de derfor for Ober-Directeur-
erne til rette, efter som de har anlovet dette deres Embede efter
Articlerne, paa Troe og Love, uden nogen Persons Anseelse at
foreftaa og betienne.

xx 6. Belangende Vandets Aarlig Afgift, saa vit enhver lige ved
andre Compagniers Participanter med rette kand tilfalde at udgi-
ve, være sig i Almindelighed til Søernes, Slusernes, Grøfter-
nes og Demningernes Confervation og Bedligeholdelse, eller i
Særdeleshed til Hoved-Rendernes Reparation og Forbedring,
samt Vandmesterens og deres Folk og Svennes Løn og Besold-
ning, da skal alle Participanter her efter, under Vandets Fortabel-
se og Afhuggelse, være forpligtet, samme Afgift aarlig til tvende
Tider, nemlig den II Junii og II Decembris imod Dvitering til
Inspecteurerne, hver i sit Compagnie, at betale. Og saasom Vi
allernaadigst haver resolveret, at alle Pompevands saavelsom
Springvands Compagnier, enten de indeholder mange eller saa
Participanter, skal contribuere ligemeget til hvis det almindelige
Eftersum og Afsgit aarlig udkræver; Thi skal hver Compagnies
Inspecteurer være overvarende, naar Søer, Sluser, Grøfter el-
ler Demninger af Ober-Directeurerne besigtiges, paa det de, hver
paa sit Compagnies Begne, kand vide hvad der mangler, og hvad
der til bør contribueres, at det betimeligen vorder indkræved og til
veye bragt, dog forstaaes her ved Pompevandets saavelsom
Springvandets almindelige Udenvercker, hver for sig, ligesom de
haver hver sine à parte Søer, Grøfter og Sluser.

7. Skulle Hoved-Rendene, som de nu befindes, eller med Tiden
kand worde forbedret, kunde formaa flere Participanter at spise,
da skal desom der udi begierer at interessere, sig derom skriftlig hos
Ober-Directeurerne angive, som der paa skal tage Inspecteurer-
nes, Vandmesterens og nogle af de beste Participanters Erklæring,
hvor

hvor efter da med den Riobende paa Compagniets Veigne skal accordéres, om hvis hand for første skal erlegge, som for Pompevand ikke bør eller maa være ringere end 30 Rixdlr., mens meere, efter som Stædets, Brugets og andre Omstændigheder kand erfordre; og hvis i saa maade soldt vorder, skal strax, som forskrevet staar, inden der paa Skiode og Udkomst udstædes, og Bandet indlægges, betales og til Reigenstab føres.

8. Skal samtlige Participanterne, naar de af Inspecteurerne over Reigenstab for Compagniets Indtegt og Udgift tiisiges at møde, være til forpligtet, enten selv eller ved deres Fuldmægtige sig til forelagde Tid og Sted at indfinde, og derom, eller hvis i andre Maade paa Compagniets Veigne kand forefalde at handle, deres Betenkende meddeele, eller lade sig noye med hvis de fleeste af de tilstede kommende slutter og vedtager, saa skal og ingen af Participanterne maa undskylde sig for Compagniets Tienneste, ey heller maa nogen undslaa sig for at efterkomme hvis Ober-Directeurerne til Bandets Nytte slutter og vedtager.

9. Og saasom alting udi en Meenighed bør til det gemeene beste at være dirigeret og henvent, da er (om saa skeede, det GUD naadelig forbyde, at nogen Ilds-Baade paa kom) for raadeligt eragtet, fare saa vit mueligt at afværge, at Røglerne til Hanerne, skal altid findes hos den Eldste Inspecteur i hver Compagnie, paa det Bandet ved Bandmesteren med hast, saa snart Storm-Kloffen høres, kand sluttet og til det Sted hendrives, hvor Ildbranden sig kand tildrage, saa baade Brandt-Ordningen og Bandmesterens Instrux i slige u-lykkelige Hændelser, af enhver Bedkommende, tilbørligen vorder observeret og efterlevet; Til med efter som det Gemeene beste endelig udkræver, at der vorder flere publiqve Pompe-Oppstandere indretted, paa det mand i u-lykkelig Ildbrand disbedre kand have Vand i Beredskab, da er fornøden eragtet, at hvert Pompevands Compagnie, som ikke allerede haver 4 publiqve Oppstandere, skal strax hver paa de aabenbare Stæder

der herefter formeldes, eller dennem forevises, forskaffe 4 public-
que. Pompe-Opstandere, hvor med Inspecteurerne og Vandme-
sterne, hver i sit Compagnie, bør have god Indseende, at de conti-
nuerlig, baade Sommer og Vinter, holdes brugelige, hvor til alle
de, som intet Vand i deres Huuse, Gaarder eller Pladser haver,
bør at contribuere.

IO. Hver Vandmester for sig, bør med sine Folk efter et hvert
Compagnies Storklighed og Tilstand med en vis Narlig Løn be-
tales, hvorom hver Compagnies Inspecteurer haver med Meste-
ren saaledes at contrahere som de og Participanterne selv got stui-
nes, og begge Parter kand være ved Magt; Hvorimod Vandme-
steren da efter Instructionens Formelding, er til forbunden, til
Kenderne over alt, samt Haner og Opstander i et hvert Compag-
nie, som hand betienner, god Opsigt at have, og hvor nogen Brøst
eller Klage findes, strax derom advare Inspecteurerne, og det al-
lerforderligste mueligt, hielpe Alting til rette, under den Pæn og
Straf Instructionen formelder, og paa det Vandmesterne, som
nu ere, eller her efter kommende vorder, hver for sig, kand giøre
Ober-Directeurerne, saavel som Inspecteurerne noyagtig Forkla-
ring om Berkerens Beskaffenhed, naar paa æskes, og Mesterne ey
skal finde Narisag til at beskylde hver andre indbyrdes for Indpas
eller Fuskere, for Disordre, da skal det hermed være alle Partici-
panter alvorligen forbuden, ingen andre Mestere eller Svenne til
deres Kender, Opstandere, eller Pomper at bruge, end de som en-
ten allerede ere antagne, eller her efter med hvert Compagnies
Fornoyelse og Ober-Directeurernes Consens kand blive antagen;
Hvor imod samme Mestere med deres Svenne alle og enhver i
deres anbetroede Compagnier, med velwillig og tro Dienneste, samt
flittig Opvartning ere forbundne; Men skulle de og deres Folk sig
derimod forsee, da kand den Klagende sig der om hos Inspecteur-
ne anmeldte, som Vandmesteren første gang i Mindelighed om
hans Skyldighed kand paaminde og tildrive, hvis det ey kand hiel-
pe, da haver Inspecteurerne sig der over hos Ober-Directeurerne
at

et beførge, som efter Bore's allernaadigste meddeelte Commissi-
on, og Forseelsens Leylighed, ikke skal lade det ustraffet passere.

II. Og udi Betragtning, at Vandmesterne tilforne (naar de
med et Compagnie om noget vist, for dets Hoved Kenders aarlig
ved Ligeholdelse, har været for-accorderet,) omsider inden Aarets
Udgang haver foregivet, med den oprettede Accord paa sin Side
at være Brosthouden, ja saa got som med Vandets Forholdelse vidst
at tvinge Inspecteurerne til, med dennem paa nye at accordere.
under den Prætext, at de Kenders Tilstand og Beskaffenhed
under Jorden, ey saa just har fundet penetrere, hvilket kommer
deraf, at naar Vandmesterne (staaende i sig Accord, og stolende
paa ingen Tilsiun) stunker og nedlegger u-dygtige Kender og
Bosninger, ja flyer og flikker det som intet duer, og i saa Maader
u-trolig forretter deres Gierning til deres egen Profit, og Partici-
panternes Skade; Hvilke Inconvenientzier og U-leyligheder, som
Berkerne der af tilvorer, herefer saa viit mueligt at forebygge,
for raadsomt er befunden, at ingen Contracter her efter paa an-
den Maade med Vandmesteren maa indgaaes, end at der udi ud-
tryffeligen skal formeldes, at Inspecteurerne (hvad heller Vand-
mesterne Synvis eller efter Fortingning sit Aroeyde betalt vorder) skal
personlig være tilstede, og see om de Materialer, som bruges, og af Vand-
mesterne forskaffes, ere saa dygtige, som de bør at være, ey heller skal
Vandmesterne være pligtige at forarbejde eller forbruge noget udygtigt,
som Inspecteuren kunde formeene at være got nok, og om derom tvistes skal
de efter u-partiske Mænds Siun være Ober-Directeurernes Dom un-
dergiver.

12. Udi Tilfelde at Tiden og Leiligheden skulle udfordre disse fores-
krevne Artikler i nogen Maade efter gode Forslag at forandre og forbed-
re, da maa Ober-Directeurerne sig have forbeholden, Foundationen der
efter paa Bore's allernaadigste Behag at reformere, saa viit det til alle
Interessenters Gavn og Nytte stee Land. Hvor efter alle og enhver Bed-
kommende, indtil paa videre allernaadigste Anordning sig allerunderda-
nigt haver at rette og forholde. Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn den
20. Novembr. Anno 1680.

Under Vort Signet

Christian.

INSTRUCTION

For

Sandmesterne

udi

Kiøbenhavn.

Hafniæ die 20 Novembris Anno 1680.

KJØBENHAVN,
Trykt udi Hans Kongl. Majestis. privil. Bogtrykkerie, 1737.

Kristian den Femte,
af Guds Raade, Konge til Danmark
og Norge, de Venders og Gothers, Hertug
udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Dyt-
merken, Greve udi Oldenborg og Delmenhorst. Giøre alle vit-
terligt, at efter som Bores Deputerede eller Hoved-Directeurer
for det Fjerde Band her udi Bores Kongl. Residentz-Stad Kjø-
benhavn, haver paa Bores Allernaadigste Behag, efter den Til-
stand Vandværket nu udi findes, for raadeligt eragtet, tvende
Bandmestere, Neml: Bendt Knudsen og Johan Taa at antage,
hvilke, saavel som og deres Efterkommere Bandmestere, saa længe
de af Compagniet begjæres, indbyrdes skal lade sig finde eendræg-
tige, omhyggelige og villige udi alt hviss, som enten i Almindeligh-
hed til det Gemeene Beste, eller i særdeleshed til Compagniernes
Gavn og Nytte kand optænkes og udfindes, saa at den eene ikke
skal giøre den anden Indpas og Fortred, mens heller med Raad og
Daad assistere hinanden, og den eene den andens underhavende
Compagniers Tarv og Fornødenhed i lovlig Forsald og Forhin-
dring til Hielp komme; Da ere Vi med samme Anordning aller-
naadigst vel tilfreds, og ville, at enhver af forskrevne Bandmestere
derforuden med ald Trost, Flid og Bindsfibelighed ufortræden
skal opvarte og betjene sine underhavende Spring- og Pompe-
Bands Compagnier, efter højsølgende Puncters videre Formel-
ding.

1.

Skal hver Bandmester være forpligtet, at have flittig Tilsiun
og Opsigt med alle hannem anbetrede Compagniers Hoved-Ren-
der, inden og uden Staden, at de stedse og altid vorder vel tagne i
agt og vedlige holdne, saa at Participanterne for medelst hans For-
sømmelse, ikke nogen Mangel, Ophold eller Skade tilføjes.

2.

Og som hver Bandmester paa sig og sine Svenne efter Fundatio-
nens

nens tiende Artickel, bør have en vis Aarlig Løn af hvert Compagnie, som hand betiener, ligesom det falder vidtløftigt, og hand med Inspecteurerne og Participanterne selv billigen kand foreenes om, til den Ende, at Mesteren og hans Svenne skal være pligtige til at tiene Compagniet, saa tit og ofte Kenderne eller Opstanderne Hielp udkræver; Hvorimod Mesteren og hans Svenne uden nogen Undskyldning eller Forebending, strax og saa snart hand eller de faar Bud fra Inspecteurerne (om det er paa Hoved-Kenden) eller fra Participanterne (om det er paa deres Bi-Kender eller Opstandere) bør lade sig finde, med saa mange andre Arbejdsfolk, som behøves, forsvarligen at flye Brøstfeldigheden, hvor den inden eller uden Byes findes, og ikke dermed ophøre eller aflade, før end Bandet igien er kommen paa Fart, saa fremt hand ikke vil stande til rette for hvis Skade nogen over hans og hans Folkes Forsømmelse kand tilvære, og hvis der paa en Tid skulle indfalde noget for flere end et Compagnie at bestille, da skal Mesteren være tiltænkt, strax at ordinere alting saaledes, at det eene Compagnie ej for medelst det andet bliver opholdt; Og til den Ende skal Mesteren i det ringeste med fire dygtige Mester-Svenne stedsse være forsiunet, samt Plichts Folk efter Fornødenhed, at hand selv med nogle, og hans Svenne med nogle, i sig Tilfælde, efter et hvert Steds Fornødenhed kand fordeele sig, og vindskibelig uden Ophold det allersnareste mueligt kand være, hielp og flye alting igien til rette.

3.

Skal i det mindste een af de fire Svenne, som hver Mester holder, kunde læse og skrive, og giøre sig saa perfect, at hand, om Mesteren ved Døden afgik, eller i andre Tilfælde blev forløvet, hannem igien i Bestillingen kunde succedere, og til den Ende legge Bind paa at sanke sig god Videnskab og Efterretning om Kendernes Løb og Beskaffenhed.

4.

Naar Hoved-Kenderne vorder enten med nyt forbedrede eller flyde, da skal Mesteren og hans Folk derom saa betimeligen advare Inspecteurerne, at de kand see hvad der bestilles, og vide at atte-

Kere hans Regenskab, og efter Fundatzens anden og ellefte Arti-
 cles ved Dag og Tid rigtig specificere og antagne hvor længe, og
 med hvor mange Personer paa hver Sted arbejdes, saa og hvor
 mange Alne ny Render samt heele og halve Bøfninger forbru-
 ges; Og skal det være Mesteren og hans Svenne under vedbørlig
 Straf formeent, nogen Hoved-Rende at nedlegge, som ikke baade
 er af saa fuldkommen Storlighed, og viide borede, som det sig bør,
 Nemlig otte Alen lange i det ringeste, og i den mindste Ende otte
 Palm tykke, og med tre Nabre fem Toll viide borede; Men naar
 Verket er færdigt, skal Compagniets Inspecteur (saa fremt det
 angaar Hoved-Renden) strax paa Compagniets Bekostning for-
 skaffe, at Saderne, som for Vandets Skyld brydes, bliver forsvar-
 ligen igien Brolagde, efter Bores Allernaadigste derom ud-
 gangne Forordning; Men hvis Participanternes Bi-Render
 angaar, vedkommer enhver selv at bekoste.

5.

Der som Inspecteurerne befinder det gavnligt, selv at forskaffe
 Render og Bøfninger, da skal Vandmesteren være pligtig at bru-
 ge og forarbejde hvis hannem dygtig og fuldkommen leveres;
 Dog maa Vandmesteren selv lade Renderne bore saa forsvarlig,
 som det sig bør, og efter rigtig Opmaaling lade sig betale, saa-
 som Renderne falder viide og lange, og Inspecteurerne selv best
 med hannem kand forenes om.

6.

Vandmesteren skal være pligtig en gang hver Tierding Aar eller
 tiere, om fornøden gjøres, til Inspecteurerne at indlevere rigtig
 Fortegnelse paa hvis hand paa Compagniets Beigne har arbejdet
 ved Hoved-Renderne, være sig nyt eller gammelt, og derfor imod
 Qvitering lade sig efter billig Opkrift betale, og gotgjøres hannem
 for hver Alen (som forbemelt fuldbored) Hoved-Rende af sit eget
 Træ, Sullands Tommer, nyt at legge, Fire og tiue Skilling
 Danffe: For en stærk dobbelt Bøfning Fire og tiue Skilling:
 For en enkelt dito Tolv Skilling, med mindre Inspecteurerne det
 selv nøjere og ringere kand betinge; Men Bogaleje og Blisfolk
 betaa

betales efter Vejens Længde og Marsens Tid, saaledes, som Inspecteurerne det billigst og nøjst kand erholde og til Veje bringe; Og som Vandmesteren nyder af hvert Compagnie sin visse Løn for Hoved-Berkerne, saa skal hand uden videre Prætension eller Krav, være sig for ny Hoved-Render at legge, de gamle at flye, publique Opstandere at sætte og vedligeholde, med sit eget Redskab være pligtig at ordinere og fortsætte alting uden nogen Dagløn eller Recompence, saa længe noget ved Hoved-Berket forrettes, men hver Mestersvend at gives, naar de arbejder, til Dagløn Vinter og Sommer, som sædvanligt er, En Mark otte Skilling; Hvis ellers i sær ved Participanternes Bi-Render, Pomper og Opstandere bestilles, derfor lader Mesteren sig og sine Folk af Participanterne selv efter billig Opkrift, og Bores Elstel. Kiære Hr. Faders, Sl. og Højloflig Ihukommelse af dato den 10 Januar. Anno 1668. allernaadigste udgivne Forordnings Formelding å parte betale, Nemlig om Dagen 3 Mark saa længe noget forrettes.

7.

Skal Vandmesteren efter Fundatzens Indhold, være forpligtet, tillige med Inspecteurerne, at have Tillsyn med alle Participanter i hans anbetrode Vand-Compagnier, og ikke tilstede, fast mindre befordre nogen til sit Vand, anderledes at bruge, end Afsligningen efter ret Watterpas og Foundationens Indhold medfører og tillader; Maa hand og ikke underboere nogens Spring-Vands Post, og nedflynne Piben, eller gjøre nogen Forandring derpaa, langt mindre nogen nye Post for nogen opsætte, uden hand Inspecteurerne derom advarer, som skal eftersee hvis i saa maade passer, og hvor nogen Misbrug findes, da skal Vandmesteren strax give Inspecteuren i samme Compagnie det tilkiende, at derpaa kand raades Boed, og Forseelsen efter Fundatzen straffes, saa skal hand ej heller understaa sig, Vand i nogens Huus, Baaning, Hauge, Fiskepark eller Gaard, enten fra Hoved-Renderne, eller andres Bi-Render at indlegge, forinden det ved Skøde bevises, lovligen paa sit tilbørlig Sted at være kiøbt og betalt, og skulle nogen Understeb i saa maade ved Vandmesterens Forseelse begaaes, da skal

Mester

Mesteren derfor tilbørligen stände til rette; Men seer det af hans underhavende Folk og Sverne, som sig herimod forseer (enddog de intet uden hans Minde og Befaling for nogen Lør forrette) da stände de derfor, som for anden U-troskab, til rette.

8.

Hvor Vandmesteren i sit underhavende Compagnie kand befinde Vand, uden lovlig Adkomst, allerede at være indlagt, da skal hand være skyldig til, strax at give Inspecteuren det tilkiende, som sig Underseb ved Ober-Dircteurernes Hielp og Autoritet forderligst har at remedere, og maa Vandmesteren ikke med nogen herudi enten for Bild eller Benckab see igiennem Fingre, med mindre hand vil være lige Straf-sældig ved den, der i saa maade har vidst at til-practicere sig det, dem ej med rette tilkommer, og naar nogen Execution med Vandets Betagelse, være sig Rensdernes Afhuggelse eller paa andre optænkelige Maader, hos de der Betalingen indeholder, skal foretages, da skal hand og hans Folk sligt efter Ordre paa deres Bekostning, som det mister, strax naar paa eskes, forrette.

9.

Hver Vandmester skal i sine anbetrode Compagnier tillige med Inspecteurerne efter Fundatzens Formelding, holde rigtig Mandtal og Register paa et hvert Compagnies Participanters Navne, saaledes, at hand derpaa under sin Haand, naar paaafordres, en rigtig nummereret Rulle kand indlevere, og der i forklare enten Familierne boer for Eje eller for Leje, samt hvad deres Brug og Hoandtering er, og saaledes med Inspecteurerens Hielp Narliggen fornye Mandtallerne, at de ældste Navne hos de yngste (for Rigtigheds Skyld i Længden) u-forandret forbliver.

10.

Skal Vandmesteren drage Omforrig for, at de paa Gader og Torve publicque Brynde, Spring- og Pompe-vands Boster, som nu ere og herefter kand blive i hans underhavende Compagnier, Sommer og Vinter holdes i god Skik, og at de Personer, som vorder tilsat dermed at have Indseende, gøre deres Embede med Flid,

Slid, saa at Posterne formedelt Forsømmelse ej om Vinteren til-
fryser, eller paa andre Tider bliver længer u-brugelige, end hand af
Inspecteurerne, i hvis Compagnie saadanne almindelige Brynde,
Spring- eller Pompe-vands Poster findes, vorder ansagt, Brøst-
fældigheden, saavidt hans Haandverk vedkommer, at reparere,
men for at forekomme ald Fare og U-lejlighed, som ellers liges
Tilfælde og Mangel af Vandet paa saadanne almindelige Ste-
der kunde foraarsage, da haver Vandmesteren med største Iver
og Nidkierhed alle dertil tienlige Middele, om Sommeren saa-
velsom om Vinteren, for billig Betaling at ordinere.

11.

Med Nøglerne til Hanerne skal Vandmesterne i deres under-
havende Compagnier (om, det Guld forbyde, nogen u-lukkelig Ild-
debrand paaKOM) efter Brand Ordningen og Fundatzen uden
ald Forsømmelse vide sig tilbørligen at rette, og Hanerne saaledes
dirigere, at Vandet, saavidt mueligt, drives til det Sted, hvor
Ilds-Vaaden findes; Saa skal og Vandmesterne, hver med sine
Evenske, sig derhen begive, og saavel som alle andre Stadens og
Meenighedens Officerer og Tjenere, ald muelig Tieneste præste-
re, eller saa ofte behøves og Inspecteurerne Nøglerne at bruge
fornøden eragter, skal de lade sig finde villige og u-fortrædne til
at hjælpe og befordre et hvert Compagnie til det Quantum, som
de nu værende eller tilkommende Hoved-Render kand formaa at
meddeele, og strax derefter Nøglerne igien paa det forordnede
Sted, Næmlig den ældste Inspecteur i hvert Compagnie, efter
Fundatzens Formelding levere.

12.

Ingen Vandmester maa sig nogen lang uden-Vyses Rejse eller
fremmet Arbejde foretage, med mindre hand dertil har Ober-Di-
recteurernes Forlof, og i sin Fraværelse i sit Sted den ordinerer,
som paa alting kand give nøje agt, og forstaa hvis i lig Tilfælde
bør forrettes; In Summa, hver Vandmester skal hermed være for-
pligtet, at afværge alt det, som kand være hans underhavende
Compagnier til Præjudice, Hinder og Skade, og besitte sig paa,
at

et alle og enhver af Participanterne, uden nogen Persons Anseelse, kand efter Foundationen og Afvigningen u-behindret nyde hvis de med rette tilkommer, og saaledes forholde sig mod enhver, som en ærlig og troe Vandmester vel eigner og anstaar, og hand efter denne Instrux er tilforbunden at giøre.

13.

Skulle nogen som i particulier kundt behøve Vandmesterens Tjeneste og Arbejde, hannem, naar hand sit Arbejde og Verk forsvarligen havde forfærdiget, sin fortiente Løn og Fordring ville nægte eller forholde, da skal Inspectores hannem dertil forbielpe, og ved Ober-Directeurernes Assistentz, om fornøden gøres, beforderlig være.

14.

Endelig og for det sidste skal Vandmesterne som nu ere, eller her efter kommende vorder, saafremt de agter for Mestere at passere, være obligerede og tilforbundne, at efterleve og rette sig efter denne Instrux, saavel som de Foundationer, som findes hos de Compagnier, hos hvilke de giver sig i Tjeneste; Men naar Vandmesteren vil ikke længere continuere sin Tjeneste ved noget Compagnie, eller dets Inspecteurer med Participanternes Consens, hannem ej længer begiærer; Da bør de hinanden derom tre Maaneder inden Aarets Udgang, lovligen at advare og opsigte. Hvorefter de Bedkomende indtil paa videre allernaadigste Anordning sig allerunderdanigst haver at rette og forholde. Givet paa Bort Slot Kiøbenhavn den 20 Novembr. Anno 1680.

Under Bort Signet

Christian.

